

Public Document Pack

Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr

Bridgend County Borough Council

Swyddfeydd Dinesig, Stryd yr Angel, Pen-y-bont, CF31 4WB / Civic Offices, Angel Street, Bridgend, CF31 4WB

*Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg.
Rhowch wybod i ni os mai Cymraeg yw eich
dewis iaith.*

*We welcome correspondence in Welsh. Please
let us know if your language choice is Welsh.*

Annwyl Cyngorydd,

PWYLLGOR CRAFFU TESTUN 2

Cynhelir Cyfarfod Pwyllgor Craffu Testun 2 O Bell Trwy Timau Microsoft ar **Dydd Llun, 11 Gorffennaf 2022 am 09:30.**

AGENDA

1. Ymddiheuriadau am absenoldeb
Derbyn ymddiheuriadau am absenoldeb gan Aelodau.
2. Datganiadau o fuddiant
Derbyn datganiadau o ddiddordeb personol a rhagfarnol (os o gwbl) gan Aelodau / Swyddogion yn unol â darpariaethau'r Cod Ymddygiad Aelodau a fabwysiadwyd gan y Cyngor o 1 Medi 2008.
3. Cymeradwyaeth Cofnodion 3 - 22
I dderbyn am gymeradwyaeth y Cofnodion cyfarfod y 21 01 22 a 02 02 22
4. Adroddiad Enwebu Hyrwyddwr Rhianta Corfforaethol 23 - 26
5. Enwebiad i Banel Craffu y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus 27 - 30
6. Diweddariad Rhaglen Gwaith 31 - 38
7. Materion Brys
I ystyried unrhyw eitemau o fusnes y, oherwydd amgylchiadau arbennig y cadeirydd o'r farn y dylid eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o frys yn unol â Rhan 4 (pharagraff 4) o'r Rheolau Trefn y Cyngor yn y Cyfansoddiad.

Nodyn: Sylwch: Oherwydd rhesymau iechyd a diogelwch ni fydd y cyfarfod hwn yn cael ei gynnal yn ei leoliad arferol. Bydd hwn yn gyfarfod rhithwir a bydd Aelodau a Swyddogion yn mynychu o bell. Bydd y cyfarfod cael ei recordio i'w drosglwyddo drwy wefan y Cyngor. Os oes gennych unrhyw gwestiwn am hyn, cysylltwch â cabinet_committee@bridgend.gov.uk neu ffoniwch 01656 643147 / 643148.

Ffôn/Tel: 01656 643643

Facs/Fax: 01656 668126

Ebost/Email: talktous@bridgend.gov.uk

Negeseuon SMS/ SMS Messaging: 07581 157014

[Twitter@bridgendCBC](https://twitter.com/bridgendCBC)

Gwefan/Website: www.bridgend.gov.uk

Cyfnwyd testun: Rhowch 18001 o flaen unrhyw un o'n rhifau ffon ar gyfer y gwasanaeth trosglwyddo testun

Text relay: Put 18001 before any of our phone numbers for the text relay service

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg. Rhowch wybod i ni os yw eich dewis iaith yw'r Gymraeg

We welcome correspondence in Welsh. Please let us know if your language choice is Welsh

Yn ddiffuant

K Watson

Prif Swyddog, Gwasanaethau Cyfreithiol a Rheoleiddio, AD a Pholisi Corfforaethol

Dosbarthiad:

Cynghowrwyr

S Aspey

F D Bletsoe

E L P Caparros

P Davies

Cynghorwyr

P Ford

D M Hughes

M Lewis

J Llewellyn-Hopkins

Cynghorwyr

RL Penhale-Thomas

A Wathan

AJ Williams

R Williams

PWYLLGOR CRAFFU TESTUN 2 - DYDD GWENER, 21 IONAWR 2022

COFNODION CYFARFOD Y PWYLLGOR CRAFFU TESTUN 2 A GYNHALIWDYD YN O BELL - TRWY MICROSOFT TEAMS DYDD GWENER, 21 IONAWR 2022, AM 09:30

Presennol

Y Cyngorydd AJ Williams – Cadeirydd

S Aspey
JE Lewis

MC Clarke
DBF White

SK Dendy

MJ Kearn

Ymddiheuriadau am Absenoldeb

PA Davies, M Jones, AA Pucella, G Thomas a/ac KJ Watts

Swyddogion:

Meryl Lawrence	Uwch Swyddog Gwasanaethau Democraidd - Craffu
Carys Lord	Prif Swyddog - Cyllid, Perfformiad a Newid
Claire Marchant	Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles
Janine Nightingale	Cyfarwyddwr Corfforaethol - Cymunedau
Michael Pitman	Swyddog Gwasanaethau Democraidd – Pwyllgorau
Mark Shephard	Prif Weithredwr

1. ADRODDIAD ENWEBU HYRWYDDWR RHIANTA CORFFORAETHOL

Cyflwynodd Uwch Swyddog y Gwasanaethau Democraidd – Craffu, adroddiad oedd yn gofyn i'r Pwyllgor enwebu un Aelod fel ei Hyrwyddwr Rhianta Corfforaethol i gynrychioli'r Pwyllgor fel gwahoddai i gyfarfodydd y Pwyllgor Cabinet Rhianta Corfforaethol.

Eglurodd mai rôl yr Hyrwyddwr Rhianta Corfforaethol yw cynrychioli eu Pwyllgor Trosolwg a Chraffu, gan gymryd rhan mewn trafodaethau gyda'r Cabinet ar eitemau yn ymwneud â phlant mewn gofal a'r rhai sy'n gadael gofal. Ychwanegodd fod pob Hyrwyddwr yn y rôl hon yn ystyried sut mae'r holl wasanaethau o fewn cylch gorchwyl Craffu yn effeithio ar blant mewn gofal a'r rhai sy'n gadael gofal ac yn annog eu Pwyllgor eu hunain i gadw eu rôl Rhianta Corfforaethol mewn cof wrth gymryd rhan mewn Craffu. Gall Hyrwyddwyr gefnogi'r Pwyllgor yn fawr drwy roi gwybod iddynt am waith parhaus Pwyllgor y Cabinet ac yn enwedig unrhyw benderfyniadau neu newidiadau y dylent fod yn ymwybodol ohonynt fel Rhieni Corfforaethol.

PENDERFYNWYD: Bod y Pwyllgor yn enwebu'r Cyng David White fel yr hyrwyddwr rhianta corfforaethol i gynrychioli'r Pwyllgor yng nghyfarfodydd Rhianta Corfforaethol Pwyllgor y Cabinet.

2. STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOLIG 2022-23 I 2025-26

Cyflwynodd y Prif Swyddog - Perfformiad Cyllid a Newid, adroddiad a oedd yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor Craffu ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig 2022-23 i 2025-26, sy'n nodi blaenoriaethau gwariant y Cyngor, amcanion buddsoddi allweddol a meysydd cyllideb a dargedwyd ar gyfer arbedion angenrheidiol. Mae'r strategaeth yn cynnwys rhagolwg ariannol ar gyfer 2022-2026 a chyllideb referniw ddrafft manwl ar gyfer 2022-23.

Eglurodd fod y Cyngor, ar 24 Chwefror 2021, wedi cymeradwyo cyllideb referniw net o £298.956 miliwn ar gyfer 2021-22. Fel rhan o'r Fframwaith Rheoli Perfformiad, roedd

rhamcanion cyllideb yn cael eu hadolygu'n rheolaidd a'u hadrodd i'r Cabinet bob chwarter.

Amlinellodd y Prif Swyddog - Perfformiad Cyllid a Newid y trosolwg ariannol dros y 10 mlynedd diwethaf a'r gostyngiadau cyllidebol yr oedd eu hangen ar y Cyngor sef cyfanswm o £62 miliwn. Roedd y Tabl yn 4.1.1 yn amlinellu'r gostyngiadau flwyddyn ar ôl blwyddyn.

Esboniodd, er mai £319.510 miliwn yw cyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2022-23, roedd ei wariant cyffredinol yn llawer uwch na hyn. Gan ystyried gwariant a gwasanaethau oedd yn cael eu hariannu gan grantiau penodol neu ffioedd a thaliadau, amcangyfrifwyd mai tua £480 miliwn oedd cyllideb grynsyth y Cyngor yn 2022-23.

Dywedodd fod y Cyngor yn cael y rhan fwyaf o'i gyllid refeniw gan Lywodraeth Cymru drwy'r Grant Cynnal Refeniw a chyfran o'r Trethi Annomestig. Ategwyd hyn wedyn drwy gasglu'r dreth gyngor, grantiau eraill a ffioedd a thaliadau. Roedd y dreth gyngor yn dâl yr oedd awdurdodau lleol yn ei ddefnyddio i helpu i dalu am eu gwasanaethau. Roedd y swm y mae talwyr y dreth gyngor yn ei dalu yn cynnwys 3 elfen:

- Tâl Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr
- Tâl Cyngor Tref neu Gymuned
- Tâl Comisiynydd Heddlu a Throseddu De Cymru

Eglurodd y Prif Swyddog – Perfformiad Cyllid a Newid fod Treth y Cyngor yn ariannu bron i 30% o gyfanswm cyllideb y Cyngor.

Dywedodd y Prif Swyddog – Perfformiad Cyllid a Newid fod y Cyngor wedi parhau i gefnogi addysg, ymyrraeth gynnar, gwasanaethau cymdeithasol a gwasanaethau lles er mwyn sicrhau ein bod yn blaenoriaethu'r rhai sy'n agored i niwed yn ein cymdeithas. Mae'r MTFs yn ailadrodd hynny wrth symud ymlaen. Mae'r Cyngor yn edrych ar gynifer o ffyrdd â phosibl o wneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ganddo er mwyn gallu parhau i ddiogelu'r gwasanaethau hyn.

Ychwanegodd y byddai'r Cyngor yn ceisio codi incwm ychwanegol lle bynnag y bo modd, ond bydd cyfleoedd cyfyngedig i wneud hynny o ystyried heriau Covid-19. Byddai'r Cyngor yn parhau i chwilio am ffyrdd eraill o ddarparu gwasanaethau er mwyn darparu cynaliadwyedd ac effeithlonrwydd. Roedd arbedion ar gyfer y flwyddyn i ddod yn cynnwys adolygu a rhesymoli cyflenwadau a gwasanaethau'r cyngor.

Eglurodd y Prif Swyddog – Perfformiad Cyllid a Newid fod Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant yn rhan sylweddol o ofynion y gyllideb, ac ar gyfer y flwyddyn ariannol i ddod roedd y Cyngor yn bwriadu gwario £78 miliwn ar y maes hwn. Tynnodd sylw hefyd at y Trosolwg Ariannol Corfforaethol o feysydd eraill er gwybodaeth. Tynnwyd sylw at y rhain yn fanwl yn 4.1.1 yr adroddiad ac roeddent yn ymdrin â rhai meysydd allweddol a restrir isod:

- effeithlonrwydd cyffredinol
- arbedion eiddo
- modelau darparu amgen
- Newidiadau i Ddarpariaeth Gwasanaeth
- Addysg
- Gofal Cymdeithasol a Lles
- Newidiadau adrannol

Eglurodd y Prif Swyddog – Perfformiad Cyllid a Newid, oherwydd y cyhoeddiad hwyr ynghylch yr adolygiad cynhwysfawr o wariant, na dderbyniwyd y setliad dros dro i

Lywodraeth Leol tan 21 Rhagfyr 2021. Roedd y setliad drafft yn nodi cynlluniau gwariant refeniw a chyfalaf ar gyfer 2022-23 ac roedd hefyd yn cynnwys dyraniadau arfaethedig ar gyfer 2023-24 a 2024-25. Dywedodd mai'r prif ffigur ar gyfer y gyllideb refeniw ar gyfer 2022-23 oedd cynnydd cyffredinol o 9.4 4% ar draws Cymru ac, yn achos Pen-y-bont ar Ogwr, roedd y cynnydd yn gynnydd o 9.2% yn y cyllid gan Lywodraeth Cymru.

Pwysleisiodd ei bod yn ofynnol i'r Cyngor, o fewn y ffigwr setliad hwn, gwrdd â chost cytundeb cyflog athrawon, cynnydd mewn cyfraniadau Yswiriant Gwladol yn ogystal â chwrdd â'r costau ychwanegol o gyflwyno cyflog byw gwirioneddol i weithwyr gofal. Roedd disgwyl o hyd am y manylion ar gyfer hyn.

Gofynnodd y Cadeirydd, mewn perthynas â'r gronfa caledi, a oedd yr adran wedi dangos dibyniaeth ar y gronfa hon a faint oedd wedi'i hawlio yn y gorffennol.

Dywedodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant fod hawliadau sylweddol yn erbyn y gronfa caledi wedi eu gwneud gan y gwasanaethau cymdeithasol a llesiant. Yn 2020/21 hawliwyd dros £1filiwn mewn perthynas â threfniadau hamdden gyda Halo. Roedd hyn oherwydd y cyfyngiadau oedd ar waith oedd yn effeithio ar Halo gan gynnwys oriau agor a chapasiti yn ogystal â hawliadau a wnaed am gyfarpar Diogelu Personol (PPE) a rheoli gwasanaethau. O ran symud ymlaen roedd rhai manylion i'w gweithio allan o hyd ond roedd y gyfarwyddiaeth yn hyderus y byddai'n symud i gyllideb gytbwys y flwyddyn nesaf hyd yn oed ar ôl dileu'r gronfa caledi. Ychwanegodd y Prif Swyddog – Perfformiad Cyllid a Newid mai cyfanswm y ffigyrau gyda golwg ar wariant ar ofal cymdeithasol hyd at ddiwedd Rhagfyr o'r gronfa caledi oedd £3.8 miliwn.

Gofynnodd Aelod a oedd unrhyw arwydd o'r gronfa galedi yn cael ei chynnig eto yn y dyfodol pe bai cynnydd neu amrywiolyn arall mewn perthynas â Covid-19. Dywedodd y Prif Weithredwr nad oedd unrhyw gynlluniau ar gyfer cronfa galedi bellach ond nad oedd unrhyw ffordd o wybod beth sy'n dod nesaf o ran Covid ac felly beth fyddai Llywodraeth Cymru yn ei ddarparu. O ran cyllideb, roedd yn bwysig cynllunio fel pe na bai unrhyw gymorth ychwanegol fel y gronfa galedi.

Cyfeiriodd Aelod at SSW1 yn Atodiad 1 yr adroddiad a gofynnodd sut rydym yn paratoi ar gyfer y pwysau cyllidebol sy'n gysylltiedig ag aelodau o'r teulu sydd angen gofal ar fyr rybudd ac weithiau gydag amryfal frodyr a chwiorydd.

Eglurodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant fod hyn yn cael ei wneud drwy edrych ar y data o ran demograffeg h.y. nifer y plant a phobl ifanc ym Mhen-y-bont ar Ogwr ac yna gwneir rhagfynegiadau fesul 10,000 o bobl yn seiliedig ar ddata'r flwyddyn flaenorol ac yna ffurfir cynllun y gyllideb o gylch hynny ar sail cost unigol.

Gofynnodd y Cadeirydd, mewn perthynas â SSW2 yn yr atodiad, pa fath o bwysau oedd wedi bod ac a oedd modd darparu rhai enghreifftiau yn ogystal â sut yr ymdriniwyd â hwy.

Eglurodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant fod y cyfyngiadau clo hirfaith wedi cael effaith ar iechyd a lles emosiynol a bod y Cyngor wedi gweithio'n agos gyda phartneriaid ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg ac wedi datblygu ystod o wasanaethau i gefnogi hyn, o wasanaethau iechyd meddwl rheng flaen ataliol i wasanaethau iechyd mwy aciwt. Mae gwasanaeth ARC sydd ar agor 7 diwrnod yr wythnos wedi gweld cynnydd yn y defnydd. Ychwanegodd fod y Tîm Gofal Cymdeithasol ac Asesu ac Adnoddau hefyd wedi gweld mwy o ddefnydd a bydd angen buddsoddiad pellach; bydd gwybodaeth bellach ar yr agwedd hon hefyd yn cael ei thrafod mewn Pwyllgor Trosolwg a Chraffu yn y dyfodol.

Manteisiodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar ar y cyfle i ddiolch i weithlu'r trydydd sector oherwydd bod dibyniaeth y cyngor ar wirfoddolwyr wedi bod yn sylweddol gan eu bod wedi gweithio'n ddiflino drwy gydol y pandemig.

Adleisiodd Aelod y sylwadau hyn a dywedodd gan ei fod yn unigolyn oedd yn gwarchod ei hun am gyfnod byr yn ystod y pandemig, ei fod yntau hefyd wedi dibynnu ar wirfoddolwyr ac roedd yn ddiolchgar iawn am y gwaith a wnaed ganddynt. Diolchodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant i'r Aelodau am y sylwadau a chytunodd fod y gwaith a wnaed gan y trydydd sector yn werthfawr iawn.

Gofynnodd Aelod, mewn perthynas â SSW2, beth oedd y pwysau o ran materion staffio a sut oedd lefelau'r staff yn edrych erbyn hyn a sicrhau bod gwasanaeth da yn cael ei gynnal. Eglurodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant fod problemau staffio hyd at 16% ar y dechrau ond bod y niferoedd wedi bod yn gostwng yn gyson, yn enwedig yn y misoedd diwethaf ond fel gwasanaeth rydym wedi parhau i weithio gyda chydweithwyr yn AD i sicrhau bod cymorth wedi bod yn ei le i staff ar absenoldebau afiechyd.

Gofynnodd Aelod, mewn perthynas â SSW3, a oedd unrhyw ddyfarniadau cyflog yn y dyfodol yn sicrhau bod pob aelod staff yn cael eu talu yn ôl y Cyflog Byw Cenedlaethol sef £10.50 yr awr. Cadarnhaodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar fod y Cyngor ar y trywydd iawn i gyrraedd y safon honno a'i fod eisoes wedi gwneud hynny mewn sawl maes.

Gofynnodd y Cadeirydd, mewn perthynas â SSW5, pa mor llwyddiannus oedd yr hyfforddiant mewnol a chost staff asiantaeth i'r gyfarwyddiaeth.

Eglurodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant fod tîm datblygu'r gweithlu gofal cymdeithasol yn dîm arobryn. Cawsant glod am eu rhaglen 'Blwyddyn Gyntaf o Ymarfer' felly roeddent yn ymroddedig iawn i ddeall y pwysau oedd yn ymwneud â recriwtio ar gyfer gwaith cymdeithasol yn enwedig gwaith cymdeithasol yn ymwneud â phlant. Rydym hefyd yn gweithio'n agos iawn gyda sefydliadau addysg bellach fel Coleg Pen-y-bont ar Ogwr a Phrifysgol Metropolitan Caerdydd. Ychwanegodd fod y Cyngor yn derbyn grant Datblygu Gweithlu Gofal Cymdeithasol gan Lywodraeth Cymru sy'n ariannu cyfran fawr o'r gost o ran hyfforddiant, asiantaeth a gwaith cymdeithasol er bod cynnydd wedi bod mewn costau asiantaethau a fu'n heriol i bob Awdurdod Lleol. Gan fod bwlch amser sylweddol weithiau rhwng cael staff parhaol, yn enwedig yn yr adran gofal cymdeithasol plant, rhaid i ni ddibynnu ar staff asiantaeth i sicrhau nad oedd unrhyw swyddi gwag yn y maes hwn.

Ychwanegodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant mai her wirioneddol oedd bod llawer o'r ymgeiswyr llwyddiannus eisoes yn ymgeiswyr mewnol ac felly roedd yna swyddi gwag newydd yn bod cyn gynted ag y byddai hen rai wedi'u llenwi. O ganlyniad i hyn bu adolygiad o'r maes gwasanaeth ac rydym wedi datblygu swydd gwaith cymdeithasol mwy profiadol ac mae hysbysebion ar gyfer y swydd hon wedi'u cyhoeddi'n ddiweddar.

Lleisiodd Aelod bryderon ynghylch gweithwyr cymdeithasol yn symud i awdurdodau eraill a gall cadw staff fod yn heriol. Gofynnodd a oedd unrhyw drafodaethau ar lefel genedlaethol ynglŷn â thelerau ac amodau cenedlaethol fel nad oedd angen i awdurdodau lleol gystadlu â'i gilydd. Gwnaeth yr Arweinydd sylwadau ar hyn a chefnogodd y syniad o delerau ac amodau cenedlaethol. Roedd pob awdurdod lleol wedi cael profiad o'r problemau hyn a hynny ers peth amser ac roedd gan weithwyr

proffesiynol gwerthfawr eraill eisoes delerau ac amodau cenedlaethol, er enghraifft athrawon, niysys a meddygon i enwi ond rhai.

Ychwanegodd yr Arweinydd fod llawer o feichiau gweinyddol yn ymwneud â gweithwyr cymdeithasol a bod hyn yn rhywbeth yr oedd angen ymchwilio iddo er mwyn ceisio lleihau'r baich hwn a sicrhau bod gweithwyr cymdeithasol yn cael mwy o amser gyda phlant a theuluoedd.

Dywedodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant fod gan lawer o weithwyr cymdeithasol mewn awdurdodau eraill y gallu i ymgymryd â rolau cymorth ychwanegol a bod hynny wedi bod yn llwyddiannus a bod yr awdurdodau lleol hynny yn ddeniadol i weithwyr cymdeithasol; felly roedd hyn yn rhywbeth roeddem ni hefyd yn dymuno ei roi ar waith.

Rhoddodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant amlinelliad mewn perthynas â SSW6 ar ba daliadau uniongyrchol oedd o fewn yr adran gwasanaethau plant.

Gofynnodd Aelod a oedd unrhyw gynnydd yn y nifer sy'n manteisio ar daliadau uniongyrchol ar gyfer gofal cymdeithasol i oedolion hefyd, o ystyried y cynnydd yn nifer y bobl hyn dros y blynnyddoedd. Cadarnhaodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant fod yna gynnydd yn wir yn y maes hwn hefyd; roedd y pwysau yno ond nid yn yr un modd ag yr oedd ar gyfer gofal cymdeithasol plant, a chyda gofal cymdeithasol oedolion roedd y taliadau yn caniatáu mwy o hyblygrwydd gofal gan yr oedolyn ei hun neu aelodau o'r teulu sy'n eu cefnogi.

Gofynnodd y Cadeirydd, mewn perthynas â SSW7, a ellid rhoi rhywfaint o eglurhad ar y cynnydd mewn costau.

Eglurodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant fod hyn yn ymwneud ag adroddiad Cabinet a ddygwyd gerbron nifer o fisoedd yn ôl ar ail-dendro ein gwasanaethau Byw â Chymorth. Dros nifer o flynyddoedd, roeddem wedi bod yn gweld costau uwch gan ddarparwyr ac felly roedd y £650,000 yn gost a ragwelwyd wrth fynd i mewn i 22/23.

Rhoddodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles drosolwg byr ar SSW1 yn Atodiad B i'r Aelodau. Soniodd y Cadeirydd fod pob un o'r tri statws RAG ar gyfer cynigion SSW wedi'u rhestru'n goch a gofynnodd am ymhelaethiad ar y risgiau hyn. Dywedodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant fod y rhain yn gysylltiedig â'r sefyllfa y mae'r Cyngor yn ei gael ei hun ynddi yn dilyn Covid a'r galw cynyddol ar wasanaethau o ganlyniad i'r cyfnodau clo estynedig. Gall y pwysau cynyddol ar iechyd corfforol a meddyliol pobl gynyddu'r angen am wasanaethau yn ogystal ag effeithiau 'Covid hir' nad ydynt yn cael eu deall yn llawn. Yn achos y gwasanaethau sy'n ailagor ac yn dod yn debycach i'r cyfnod cyn-covid, mae'r pwysau wedi lleihau ond gallai hyn droi'n ôl pe bai lefelau'r cyfyngiadau yn dychwelyd.

Gofynnodd y Cadeirydd, ar ran Aelod, ynglŷn â'r genhedlaeth hyn a'r rhai sy'n gyfrifiadurol anlythrennog a sicrhau nad oedd y rhain yn cael eu hanghofio. Roedd ganddi bryderon penodol y gallai pobl deimlo'n unig ac efallai na allent gael at wasanaethau oherwydd diffyg defnydd o offer electronig, cost band eang ac ati ac nad oedd yn ariannol hyfyw i wneud hynny yn unig er mwyn cael mynediad at nifer cyfyngedig o wasanaethau. Credai ei bod yn bwysig cofio bod unigolion allan yno nad oedden nhw'n defnyddio technoleg neu na allent ei defnyddio a bod angen sicrhau bod cefnogaeth yn cael ei darparu ar eu cyfer. Eglurodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant fod llawer o'r technolegau a ddefnyddir yn datblygu o ran eu galluoedd a bod hyn yn arbennig o ddefnyddiol fel rhan o becynnau

gofal. Enghraifft o hyn oedd y synwryddion gwely sy'n gallu canfod gweithgareddau anarferol e.e. os oedd y person fel arfer yn y gwely ar adegau penodol neu am gyfnodau penodol o amser, gall y synwryddion ganfod pan nad ydynt yno am unrhyw gyfnod o amser a rhybuddio eu gofalwyr; felly nid yw technoleg gynorthwyol yn cymryd lle gwasanaeth gofal personol ond yn hytrach mae'n fantais ychwanegol.

Soniodd yr Arweinydd bod nifer o gynigion yn cael eu trafod fel rhan o'r CCRCD o ran hybu cysylltedd mewn ardaloedd gwledig drwy drigolion a busnesau.

Gofynnodd Aelod a fu gostyngiad yn y defnydd o wasanaethau dydd. Eglurodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant y bu gostyngiad ac roeddem wedi gweld bod llawer o bobl a fyddai fel arfer wedi defnyddio'r gwasanaethau dydd bellach yn mwynhau'r gofal a'r cymorth sy'n cael eu rhoi iddynt mewn ffyrdd eraill o fewn eu cymunedau eu hunain. Ychwanegodd bod ystyriaeth yn cael ei rhoi hefyd i ddarpariaethau mwy arbenigol ac yn ddiweddar roedd gwasanaeth dementia yn rhedeg ym Mhen-y-bont ar Ogwr a fydd yn debygol o weld cynnydd yn y defnydd a wneir ohono; felly roedd hyn yn golygu bod rhai gwasanaethau'n cael eu darparu mewn gwahanol ffyrdd a oedd yn fwy addas i anghenion unigol a gwasanaethau eraill mewn ffyrdd sy'n cael eu ffafrio gan y defnyddiwr. Ychwanegodd yr Arweinydd mai un o'r gwasanaethau a ddarperir oedd gwersi nofio i bobl â dementia a'u gofalwyr ac roedd hyn wedi bod yn llwyddiannus iawn.

Soniodd Aelod, mewn perthynas â SSW2 o Atodiad B, sut oedd y ffyrdd newydd o weithio yn delio â heriau gweithio gartref a phobl yn llenwi ffurflenni dros y ffôn. Ei phryder hi oedd nad oedd am i neb ddisgyn drwy'r rhwyd. Eglurodd Cyfarwyddwr Corfforaethol y Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant y bydd llawer o wasanaethau'n dechrau symud yn araf mewn ffordd gyfunol er mwyn sicrhau y byddai unrhyw un sy'n cael anawsterau yn dal i allu cael cymorth wyneb yn wyneb ac felly'r nod oedd defnyddio'r gorau o ddau fyd o ran gweithio a darparu gwasanaethau.

Ychwanegodd yr Arweinydd fod anghenion pobl yn hollbwysig i'r broses ailfodelu a gwneud penderfyniadau a bod hyn yn rhywbeth yr oedd gwaith yn parhau i gael ei wneud arno er mwyn sicrhau bod gwasanaethau'n addas at ddiben pawb. Ychwanegodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar fod naratif y gwasanaethau cymdeithasol wedi symud gan ddod yn rhywbeth gaiff ei arwain yn fwy gan ddefnyddwyr a gofynnodd beth na allwch chi ei wneud, a beth allwn ei wneud i'ch helpu.

Tynnodd y Prif Weithredwr sylw at bwynt yn ymwneud â CW3 yn Atodiad 1 am y cyllid newydd oedd wedi'i neilltuo i gwrdd â'r pwysau parhaus ar y gyllideb o ganlyniad i bandemig Covid19. Dywedodd y byddai nifer o faterion allai ddod i'r amlwg oedd yn anodd eu rhagweld a bod y cyllid o £1 filiwn yn caniatáu rhywfaint o hyblygrwydd. Gan fod ffigwr y setliad yn uwch na'r disgwyl gall hyn ein galluogi i ymlacio ond gyda phwysau a galwadau parhaus roedd yn bwysig peidio ag ymlacio gormod ac felly gall y cyllid a neilltuwyd cynorthwyo gyda rhywfaint o'r pwysau all godi.

Argymhellion:

1. Mewn perthynas â phwysau ar y gyllideb SSW5, argymhellodd y Pwyllgor y dylid ystyried llobio Llywodraeth Cymru i bennu cyflog cenedlaethol, telerau ac amodau ar gyfer gweithwyr cymdeithasol er mwyn lliniaru'r pwysau ar Awdurdodau Lleol o ran recriwtio a chadw gweithwyr cymdeithasol Plant, tebyg i'r trefniadau cenedlaethol ar gyfer athrawon, yr heddlu a nyrsys.
2. Yn ogystal â'r uchod, lleisiodd y Pwyllgor bryder ynghylch dibyniaeth sylweddol a chost bosibl staff asiantaeth yn y Gwasanaethau Plant a gofynnodd am sicrwydd bod y

sefyllfa'n cael ei hadolygu'n barhaus a bod popeth y gellir ei wneud i'w leihau yn cael ei ystyried.

3. Mewn perthynas â chynnig SSW1 i leihau'r gyllideb, argymhellodd y Pwyllgor y dylid rhoi ystyriaeth i sicrhau nad yw defnyddwyr gwasanaeth yn cael eu cau allan gan y defnydd o dechnoleg / darpariaeth gwasanaeth digidol.

4. Mewn perthynas â chynnig lleihau cyllideb SSW2, gofynnodd y Pwyllgor am sicrwydd bod ystyried ffyrdd newydd o weithio yn cynnwys opsiynau ar gyfer gwasanaeth wyneb yn wyneb e.e. ar gyfer y rhai nad ydynt yn gallu ymgysylltu mewn ffyrdd eraill e.e. drwy lenwi ffurflenni dros y ffôn, etc.

5. Mewn perthynas â chynnig lleihau'r gyllideb SSW3, awgrymodd y Pwyllgor fod canfyddiadau negyddol i'r defnydd o'r term 'ailfodelu gwasanaethau' a gallai hyn gael effaith andwyol ar staff a defnyddwyr gwasanaeth ac nid oedd yn egluro'r eiriolaeth a'r ymgynghori helaeth oedd yn digwydd er mwyn gwrandao ar ddymuniadau defnyddwyr gwasanaeth; argymhellodd bod ystyriaeth yn cael ei rhoi i derminoleg fwy cadarnhaol ac esboniad o linell y gyllideb, megis teilwra neu welliant parhaus di-dor, ac ati.

6. Mewn perthynas â sylwadau cyffredinol yn ymwneud â phwysau ar y gyllideb CW3, argymhellodd y Pwyllgor y dylid ystyried adolygu'r pwysau o £1M, oherwydd maint y ddibyniaeth sylweddol ar hen gronfa galedi Llywodraeth Cymru gan nifer o wasanaethau, gan gynnwys y rheiny oddi mewn i'r Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant; roedd pryder y gallai'r ffigwr fod yn annigonol ac y gallai gostyngiad yn y gwasanaeth a ddarperir ddilyn.

3. **MATERION BRYD**

Dim.

This page is intentionally left blank

Presennol

Y Cynghorydd AJ Williams – Cadeirydd

S Aspey
SK Dendy

MC Clarke
JE Lewis

C L C Davies
G Thomas

PA Davies
KJ Watts

Ymddiheuriadau am Absenoldeb

M Hughes, M Jones, MJ Kearn, AA Pucella a/ac DBF White

Swyddogion:

Lucy Beard	Swyddog Craffu
Meryl Lawrence	Uwch Swyddog Gwasanaethau Democrataidd - Craffu
Claire Marchant	Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles
Andrew Thomas	Rheolwr Grŵp - Chwaraeon a Gweithgarwch Corfforol
Mark Wilkinson	Rheolwr Grwp, Anabledd Dysgu, Iechyd Meddwl a Chamddefnyddio Sylweddau

Invitees:

Councillor Huw David	Arweinydd
Councillor Jane Gebbie	Aelod Cabinet - Gwasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar
Robert Goodwin	Rheolwr Ardal Gwasanaethau Iechyd Meddwl ac Anabledd Dysgu Pen-y-bont
Simon Gwynne	Rheolwr Partneriaethau, Halo
Richard Hughes	Prif Weithredwr, Awen
Councillor Dhanisha Patel	Aelod Cabinet - Lles a Chenedlaethau Dyfodol
Scott Rolfe	Prif Swyddog Gweithredol, Halo
Kay Baker	Rheolwr Gweithrediadau a Phartneriaethau, BAVO

6. DATGANIADAU O FUDDIANT

Datganwyd y Datganiadau canlynol o fuddiannau yn yr adroddiad ar Gynnydd o ran Cyflawni Blaenoriaethau ar gyfer Llesiant, Hamdden a Gwasanaethau Diwylliannol ym Mhen-y-bont ar Ogwr, fel a ganlyn:

Datganwyd diddordeb personol gan y Cynghorydd Janice Lewis yn yr adroddiad fel defnyddiwr y Gwasanaeth Llyfrgell ac fel Gwirfoddolwr yn helpu i redeg Canolfan Gymunedol Llansanffraid.

Datganodd y Cynghorydd Dhanisha Patel fuddiant personol yn yr adroddiad fel Aelod o Gyngor Cymuned Llansanffraid.

Datganodd yr Arweinydd, y Cynghorydd Huw David fuddiant personol yn yr adroddiad, gan ei fod yn Gadeirydd Cymdeithas Gymunedol Cefn Cribwr.

7. CYNNYDD O RAN CYFLAWNI BLAENORIAETHAU AR GYFER GWASANAETHAU LLESIANT, HAMDDEN A DIWYLLIANNOL YM MHEN-Y-BONT AR OGWR

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles yr adroddiad. Pwysleisiodd bwysigrwydd Craffu wrth ystyried yr adroddiad, gan fod gwasanaethau hamdden a diwylliannol, a'u dull llesiant ym Mhen-y-bont ar Ogwr wedi bod ar flaen eu hymatebion yn ystod bron dwy flynedd ddiwethaf y pandemig Covid. Roedd angen i'r gwasanaethau hyn fod ar flaen eu hymatebion o hyd yn ystod y cyfnod adfer dros y blynyddoedd nesaf.

Dywedodd Rheolwr y Grŵp Atal a Lles fod yr adroddiad yn edrych ar gyfleoedd hamdden a diwylliannol, yr hyn sydd wedi'i wneud a beth fyddai'n cael ei wneud i wella hygyrchedd, dileu rhwystrau a phethau y gellir eu datblygu i gefnogi llesiant unigolion a chymunedau, yn gysylltiedig ag adferiad COVID y Cyngor a'r Gymuned. Esboniodd fod ganddynt gynrychiolaeth hefyd i ddangos y gwaith a gafodd ei wneud gyda'r Trydydd Sector a thrwy eu dulliau adeiladu cymunedau gwydn a ble y gellid datblygu hynny yn y dyfodol. I ychwanegu at hynny, roeddent wedi cynnwys rhai o'r meysydd gwasanaeth y mae'r Gwasanaeth Atal a Lles yn eu darparu'n uniongyrchol o ran rhaglenni egniol i bobl ifanc, gwasanaethau byw'n iach a datblygu chwarae.

Cyfeiriodd Aelod at baragraff 4 o'r adroddiad a chyfranogiad yn y rhaglenni dysgu nofio. Gofynnodd a fyddai hyn yn cael ei ailsefydlu yn 2022, a phryd y byddai hynny'n digwydd wrth i'r adroddiad ddweud bod ganddynt ôl-groniad o un mis ar hugain.

Eglurodd Rheolwr y Grŵp Atal a Lles mai'r ffordd y mae nofio mewn ysgolion yn cael ei gefnogi ym Mhen-y-bont ar Ogwr oedd bod y buddsoddiad yn cael ei ddirprwyo i'r ysgolion. Yna trefnodd yr ysgol sut yr oeddent am ddefnyddio'r buddsoddiad i fynychu'r rhaglenni hynny. O ran y bobl ifanc a oedd wedi gadael yr ysgol gynradd ac a oedd bellach yn mynychu'r ysgol uwchradd, roedd angen i'r prosiect symud y tu hwnt i nofio yn yr ysgol, a bu'n rhaid edrych ar raglenni mwy cyfannol. Roedd hyn yn cynnwys sut y maent yn targedu rhaglenni fel y fenter nofio am ddim, lle gwyddent fod gan bobl rwystrau megis y gost o ddysgu nofio. Roedd angen edrych ar sut maent yn sicrhau bod rhaglenni'n ar gael i'r bobl hynny na fyddent yn cymryd rhan mewn unrhyw ffordd arall. Roedd hyn yn her wirioneddol wrth symud ymlaen, ond yn un yr oedd angen iddi fod yn gadarn ar y radar.

Dywedodd Rheolwr Partneriaeth Halo fod rhaglen deunaw wythnos o nofio mewn ysgolion wedi aildechrau. O fis Ionawr roedd ganddynt gynllun deunaw wythnos ar gyfer gweddill y flwyddyn honno hyd at fis Gorffennaf o ysgolion yn mynd yn ôl, a olygai fod ganddynt 30 o ysgolion gwahanol yn ôl. Mae 118 o wahanol grwpiau, felly gwahanol grwpiau blwyddyn neu ddisgyblion gwahanol yn yr un grŵp blwyddyn yn mynd ar wahanol adegau yn seiliedig ar nifer yr ysgolion, gan fod cyfyngiadau o hyd ar gapasiti.

Mynegodd Aelod ei bryder bod y pwll nofio ym Maesteg ar gau ar ddydd Sul.

Dywedodd Rheolwr Partneriaeth Halo fod sawl rhaglen gwersi yn cael ei chynnal ar ddydd Sadwrn ym Maesteg ac ar rai penwythnosau ar ddydd Sul hefyd. Esboniodd eu bod wedi cau'n gynharach yn hanesyddol ar sail capasiti, defnydd a demograffeg, felly dros y blynyddoedd bu ychydig yn llai o raglenni ym Maesteg yn seiliedig ar y patrwm defnydd hwnnw. O ran yr elfen adnoddau, roeddent yn cael heriau o ran athrawon nofio ac roeddent yn cynnal sawl rhaglen eleni lle'r oeddent yn cyflwyno cyrsiau athrawon nofio ac yn cynnig hynny i nifer o bartneriaid ac i'r boblogaeth o ran mynediad. Maent felly yn chwilio am bobl newydd i ddod i'w rhaglen wersi ac addysgu hefyd.

Ychwanegodd Rheolwr y Grŵp Atal a Lles ar gyd-destun ehangach, pan oedd popeth wedi'i gau ac yna wedi cael caniatâd i ailagor ar wahanol adegau a chyfyngiadau, safbwynt y Cyngor oedd ailadeiladu gwasanaethau o'r gwaelod. Nid oedd angen i bobeth fod yn union fel y bu o'r blaen, felly roedd y cyfleoedd a oedd wedi'u datblygu o

amgylch cyrraedd pobl yn ddigidol neu drwy raglenni allgymorth yn y gymysgedd yn ystod y cyfnod adfer. Dywedodd ei fod yn ymwneud ag ailadeiladu'r busnes o'r gwaelod yn raddol a chynyddu'r cyfleoedd a gwneud y defnydd gorau ohono wrth iddynt fynd ar y daith honno.

Cyfeiriodd Aelod at baragraff 4.7 yr adroddiad ynghylch y Rhaglen Beilot Nofio awtistiaeth a'r cynlluniau i ehangu'r cyfle a gofynnodd a oedd amserlen ar gyfer y cynlluniau hynny.

Dywedodd Rheolwr Partneriaeth Halo y byddai rhaglen arall yn cael ei chynnal ym mis Chwefror a bod Cydgysylltydd Cymunedau Egnïol Pobl Ifanc wedi'i recriwtio i'r Tîm i gefnogi'r gwaith o gyflwyno'r rhaglen honno'n fwy rheolaidd. Y dyhead felly oedd cynnal y rhaglenni hynny'n wythnosol.

Cyfeiriodd Aelod at baragraff 4.8 y Rhaglen Teimlo'n Dda am Oes a oedd wedi bod yn cefnogi pobl sy'n byw gyda dementia neu nam gwybyddol a gofynnodd a oedd mwy o gyfle i ymgysylltu â phobl ynglŷn â hyn.

Ymatebodd Rheolwr Partneriaeth Halo eu bod wedi cyflwyno cais i ddatblygu'r Rhaglen ar draws mwy o ganolfannau a'u bod hefyd wedi cyflwyno cais gan y Loteri Genedlaethol i'w gefnogi a'i ddatblygu dros bum mlynedd. Dywedodd fod y gefnogaeth a gawsant gan eu partneriaid hefyd yn bwysig o ran sut yr oeddent yn cyflawni.

Ychwanegodd Rheolwr y Grŵp Atal a Lles ei fod yn enghraifft wych ac yn dangos model diddorol o sut y daeth nifer o bartneriaid at ei gilydd i gyflwyno rhaglen yn hytrach nag yn unigol.

Cyfeiriodd Aelod at Gynllun Clicio a Chasglu'r Gwasanaeth Llyfrgell ym mharagraff 4.12 a mynegodd bryder am y rhai a oedd wedi'u allgau'n ddigidol a gofynnodd sut y gallent barhau i ddefnyddio eu llyfrgelloedd.

Dywedodd Prif Weithredwr Awen fod clicio a chasglu ychydig yn gamarweiniol gan ei fod yn galw a chasglu, lle gallai pobl ffonio eu llyfrgell leol ac archebu'r llyfrau a allai arwain at y gwasanaeth danfon i'r cartref. Dywedodd fod y gwasanaeth danfon i'r cartref wedi ennill llawer o ganmoliaeth am y ffordd yr oedd wedi gallu ymgysylltu â phobl a oedd wedi'u hynysu'n gymdeithasol yn ystod y pandemig. Sicrhaodd fod sawl ffordd o gysylltu â'r llyfrgell ar wahân i ar-lein.

Cyfeiriodd Aelod at Lyfrau ar Olwynion ym mharagraff 4.13 o'r adroddiad a gofynnodd sut y cafodd pobl wybod am y gwasanaeth, gan nad oeddent wedi gweld cyhoeddusrwydd am y cynllun ac wedi gofyn a oedd y bysiau llyfrgell yn dal i fynd allan.

Esboniodd Prif Weithredwr Awen fod newid wedi bod yn y gwasanaeth y cytunwyd arno gyda'r Cyngor cyn y pandemig, ac roeddent yn gobeithio gwella ac ehangu arno. Gyda'r Gwasanaeth Dosbarthu Cartref hwn, roeddent yn gallu cyrraedd mwy o bobl yn amlach a'r rhai yr oedd gwir angen y gwasanaeth arnynt. Dywedodd eu bod yn gweithio'n agos gyda Chydgyssylltwyr Cymunedol Lleol, gyda Rheolwr y Grŵp Atal a Lles a'i Dîm ac eraill i geisio cyfeirio pobl at y gwasanaeth, yn ogystal â hyrwyddo teuluoedd ac eraill drwy'r cyfryngau cymdeithasol. Dywedodd eu bod yn edrych ar sut y gellid cyfeirio pobl yn fwy ffurfiol drwy'r system gofal cymdeithasol a fyddai'n cynyddu nifer y bobl a oedd yn ymwybodol ac yn gallu defnyddio'r gwasanaeth.

Roedd Rheolwr y Grŵp Atal a Lles eisiau ymhelaethu ar y pwynt digidol ac esboniodd fod rôl llyfrgelloedd a chefnogi'r rhai a oedd wedi'u hallgáu'n ddigidol yn fater o bwys. Dywedodd mai un o'r trafodaethau mwyaf sy'n digwydd yw sut yr oedd y llyfrgelloedd bob amser wedi gweithredu fel pwyntiau gwybodaeth y Cyngor, gan gefnogi pobl na

fyddent efallai'n mynd i swyddfeydd y cyngor. Felly wrth edrych ymlaen at y dyfodol, cafwyd trafodaethau ar sut y gellid hyfforddi staff i gael yr wybodaeth ddiweddaraf ac yna gefnogi pobl i gael mynediad i'r ap 'fy nghyngor'.

Cyfeiriodd Aelod at y gwasanaeth dosbarthu a sut yr oedd pobl yn dewis pa lyfrau yr oeddent am eu cael. Roedd hi'n meddwl tybed a anfonwyd rhestr atynt o'r hyn a oedd ar gael iddynt neu a gafodd y llyfrau eu dewis ar eu rhan.

Eglurodd Prif Weithredwr Awen mai un o'r pethau yr oedd cwsmeriaid yn ei hoffi am y system gasglu oedd y gallent ddewis eu llyfrau eu hunain, sef y system gais draddodiadol. Fodd bynnag, gallai staff y llyfrgell a oedd yn adnabod eu cwsmeriaid ddewis llyfrau ar eu rhan gan eu bod yn gallu gweld beth yr oeddent wedi'i ddarllen o'r blaen felly ni fyddai unrhyw ddyblygu ac roedd yn wasanaeth yr oedd pobl yn ei hoffi.

Gofynnodd Aelod oherwydd y cynnydd yn y galw digidol a fyddent yn dal i gadw llyfrau papur a llyfrau print bras ar gyfer aelodau o'r gymuned a oedd eu hangen.

Dywedodd Prif Weithredwr Awen mai dyna'r rhan fwyaf o'r hyn yr oeddent yn ei ddarparu ac er bod pobl yn defnyddio'u hadnoddau mewn gwahanol ffyrdd, gan gynnwys llyfrau, y buddsoddiad mwyaf sylweddol a wnaethant fyddai mewn print ffisegol a dyma'r cyfrwng benthyca mwyaf poblogaidd o hyd y pryd hynny.

Dywedodd yr Arweinydd fod cynhwysiant digidol yn bwysig, ac un maes o lwyddiant oedd y gwaith yr oeddent wedi'i wneud gyda gofawyr a'r gwaith a wnaed drwy ysgolion i sicrhau na fyddai plant yn cael eu hallgáu'n ddigidol. Dywedodd y byddai gwaith yn parhau o gwmpas estyn allan at y bobl hynny sydd wedi'u hallgáu'n ddigidol gan eu bod yn cydnabod ei fod yn waith parhaus.

Dywedodd Rheolwr y Grŵp Atal a Lles fod y buddsoddiad yn y blynyddoedd diwethaf i gyfleusterau ac adnoddau llyfrgelloedd yn parhau'n gadarnhaol. Esboniodd fod y pethau mae llyfrgelloedd yn eu gwneud yn ehangach na gwasanaethau digidol a llyfrau, o ran grwpiau cymunedol, clybiau cymorth i deuluoedd ifanc a chlybiau gwaith cartref, felly roedd datblygu llyfrgelloedd yn fannau bywiog a diddorol i'r boblogaeth ehangach yn parhau i fod yn bwysig.

Dywedodd Prif Weithredwr Awen na ddylent danbriso'r ffaith bod llawer o bobl hyn yn ddigidol craff felly yn ogystal â sicrhau nad oedd pobl yn cael eu hallgáu, roedd yn rhaid iddynt hefyd wneud y gorau o'r technolegau a'r llwyfannau newydd sydd ar gael iddynt. Esboniodd fod y gwasanaeth ehangach sy'n cael ei gynnal mewn llyfrgelloedd wedi'i golli gan bobl drwy'r pandemig ac fel y nodwyd, dim ond ers tua thri mis yr oedd llyfrgelloedd wedi'u cau, ac roedd yn credu eu bod wedi cynnal gwasanaeth a gafodd ei groesawu gan lawer o bobl.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles fod llyfrgelloedd yn Ganolfannau Gwybodaeth Gymunedol yn ogystal â lle i ddarparu llyfrau ac adnoddau darllen i bobl. Roeddent yn ganolog i'r gymuned ac roedd eu gwneud nhw a chyfleusterau cymunedol eraill yn lleoedd bywiog lle'r oedd pobl yn dod at ei gilydd ac yn diwallu eu hanghenion yn bwysig. Cynghorodd ddefnyddio adnoddau digidol a pheidio â bod ofn eu defnyddio gyda'u poblogaeth hyn yn ogystal â'r boblogaeth iau gan y byddai'n galluogi pobl i gysylltu. Roedd yn strategaeth gyffredinol ac yn gysylltiedig â rhywfaint o'r gwaith sy'n ymwneud â Chydgysylltwyr Ardaloedd Lleol i gysylltu pobl â'r hyn sy'n gweithio iddynt ac roedd gwasanaethau digidol yn rhan o'r strategaeth honno i gyd ond nid y cyfan ohoni.

Cyfeiriodd Aelod at y gwelliannau sy'n cael eu gwneud mewn gwahanol lyfrgelloedd, ond ni soniwyd am Lyfrgelloedd Abercynffig a Sarn.

Dyweddodd Rheolwr y Grŵp Atal a Lles fod ganddynt ddyheadau bod yr holl asedau, boed yn hamdden, yn ddiwylliannol neu'n gymunedol, yn fodern ac yn cyd-fynd ag anghenion pobl. Roedd gallu gwneud hynny i gyd mewn un ffrwd yn her a meddyliodd gyda'r buddsoddiad yr oeddent wedi'i sicrhau eu bod wedi gwneud yn dda allan o ffrydiau Llywodraeth Cymru. Ond roedd yn un prosiect ar y tro ac roedd Abercynffig wedi'i drafod yn seiliedig ar ei faint, ei raddfa a'i botensial i wneud pethau eraill.

Dyweddodd Prif Weithredwr Awen fod holl safleoedd llyfrgell yn cael eu hystyried lle'r oedd buddsoddiad yn y cwestiwn. Llyfrgell Sarn oedd un o'r rhai mwyaf diweddar i'w datblygu gan ei bod yn rhan o'r gwaith ailddatblygu canolfannau cymunedol a gynhaliwyd yn 2011-12 ac a oedd ag un o'r adnoddau technoleg gwybodaeth fwyaf helaeth. Esboniodd eu bod yn cadw golwg i weld beth y gallent ei wneud yn well a mwy ohono i wella lleoedd i blant a phobl ifanc hefyd, ac roedd yn gwybod bod hynny'n flaenoriaeth iddynt fel Cyngor. Yn sicr, nid oedd system giwio, ac edrychwyd ar bob llyfrgell yn barhaus.

Cyfeiriodd Aelod at baragraff 4.26 yn yr adroddiad a Chynllun Cyfaill Gohebol a gwirfoddolwyr. Gofynnodd a oedd pob ysgol gynradd wedi cael gwahoddiad neu a oedd nifer detholedig wedi cael gwahoddiad ar gyfer cynllun peilot. Credai y byddai'n rhywbeth y gellid ei gyflwyno i bob ysgol gan y byddai'n helpu gydag ysgrifennu ac yn helpu'r rhai a allai deimlo'n ynysig.

Dyweddodd Rheolwr Gweithrediadau a Phartneriaeth, Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Pen-y-bont ar Ogwr (BAVO) mai dim ond un ysgol yr oeddent wedi ymgysylltu â hi, gan fod cronfa benodol o arian y bu'n rhaid iddynt ddefnyddio dros gyfnod o dri i bedwar mis. Roedd yn gynllun peilot ac roedd yr wybodaeth yn yr adroddiad yn cynnwys y canlyniadau. Dywedodd ei fod yn ddarn da o waith ond bod angen y gallu i'w gynnal a bod materion diogelu i'w rheoli hefyd.

Dyweddodd Rheolwr y Grŵp Atal a Lles y gallai pethau syml fynd yn bell, gan siarad am allgau digidol a cheisio datblygu gwaith sy'n pontio'r cenedlaethau, roeddent wedi dechrau agenda o fod yn gymuned sy'n ystyriol o oedran ac edrych ar sut y maent yn dod â gwahanol grwpiau poblogaeth at ei gilydd ac yn ychwanegu gwerth, ac roedd hyn wedi bod yn enghraifft dda ohono. Dywedodd eu bod wedi ceisio cael rhywfaint o fuddsoddiad ynysu ond nad oeddent wedi gallu gwneud cais y flwyddyn honno gan fod Llywodraeth Cymru wedi dymuno buddsoddi symiau llai i grwpiau'r trydydd sector. Fodd bynnag, roedd gan y peilot rywbeth i'w gynnig o ran ehangu dull ehangach o fod yn gyfaill a chefnogi unigrywdd.

Cyfeiriodd Aelod at baragraff 4.22 yn yr adroddiad a gofynnodd a oedd y gwaith wedi'i wneud drwy BAVO oherwydd drwy gydol y pandemig roeddent wedi bod yn hanfodol i ddarparu gwirfoddolwyr a dod â gwirfoddolwyr i mewn i gynorthwyo lle bo angen ledled y gymuned.

Eglurodd Rheolwr y Grŵp, Atal a Lles fod eu partneriaeth a'r buddsoddiad yr oeddent wedi llwyddo i'w sicrhau wedi cefnogi'r Rolau Llywio Cymunedol a Datblygu Gwirfoddolwyr o fewn BAVO. Dywedodd fod llwyfan cryf wedi bod yn y Gorchymyn Efydd rhwng Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr a BAVO o ran safleoedd a phwy oedd yn y sefyllfa orau i ymateb. Dywedodd fod BAVO yn darparu'r arweinyddiaeth a'r adnodd ar gyfer yr hyn a fwriadwyd yn wreiddiol i fod yn rhaglen fach gyda thri chant o fuddiolwyr ond ei fod wedi profi ei fod yn gallu cefnogi niferoedd uchel yn seiliedig ar Gysylltiadau Cymunedol.

Rhoddodd y Rheolwr Gweithrediadau a Phartneriaeth, BAVO glod i'r staff o fewn y sefydliad a'r Comisiynwyr am ganiatáu iddynt arallgyfeirio eu gwasanaethau i wneud yr

hyn yr oedd ei angen yn ystod y pandemig. Yr oeddent yn awr yn ceisio nid yn unig i barhau i gyflawni'r hyn yr oedd pobl yn credu yr oedd ei angen arnynt, ond hefyd ceisio cefnogi ac addysgu pobl sut y gallent ei wneud eu hunain.

Roedd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles yn dymuno adeiladu ar y ffordd y maent yn symud ymlaen gyda'i gilydd gan ei bod yn credu bod y rhaglen, a oedd wedi'i chydabod yn y gwerthusiadau, yr uchelgais gychwynol, cymunedau dyfeisgar a gwydn yn ymwneud â chefnogi cymunedau ac unigolion i gefnogi eu llesiant eu hunain yn gynaliadwy. Dywedodd eu bod bellach yn defnyddio rhywfaint o'u cyllid adfer gofal cymdeithasol ac yn ceisio cynllunio drwy'r Cyllid Integreiddio Rhanbarthol newydd sy'n mynd i mewn i'r flwyddyn nesaf, sut y maent yn cefnogi cymunedau ac unigolion i wella a dychwelyd i fwriadau gwreiddiol y rhaglen.

Gofynnodd Aelod a oedd yr holl ganolfannau cymunedol yn y fwrdeistref bellach ar waith ac yn agored i bobl eu defnyddio.

Eglurodd Rheolwr y Grŵp, Atal a Lles ei fod yn ddarlun cymysg nawr ac yn ystod y pandemig. Credai fod canolfannau cymunedol a oedd yn ffynnu ac yn cefnogi'r ystod eang o wasanaethau cyhoeddus hanfodol yn ystod y pandemig ac yna roedd canolfannau eraill a wynebodd heriau gwahanol. Esboniodd mai un o'r pethau yr oeddent yn edrych arno oedd edrych yn gynyddol ar arfogi canolfannau cymunedol yn ddigidol i gysylltu â'i gilydd, a chyda chysyniadau neuadd bentref rhithwir. Roeddynt hefyd yn edrych ar gefnogi swyddfa hybrid i'r rhai sy'n gallu neu nad yw'n gallu mynychu'n gorfforol bob amser yn seiliedig ar sail bod yn fregus. Gall gysylltu â'r Agenda Carbon Niwtral yn y dyfodol lle nad oes angen i bobl fynychu lleoliad canolog bob amser, ond ni fyddai hynny'n ateb cyflym.

Dywedodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar fod y sefyllfa gyllido wedi bod yn anodd yn ei chanolfan gymunedol gan nad oedd ei incwm gymaint â chyn y pandemig. Ond yn ffodus roedd ganddynt gysylltydd BAVO yn gweithio allan o'u canolfan gymunedol, a ddarparodd wybodaeth, cymorth, arweiniad a chynghor mewn perthynas ag unrhyw geisiadau grant yr oeddent yn eu gwneud. Yr her fwyaf oedd y newidiadau cyson gan nad oeddent yn gwybod pa ddarpariaeth gwasanaeth y gallent ei darparu gan fod y rheoliadau wedi newid yn gyson. Roedd yn ymwybodol o ganolfannau cymunedol eraill nad oedd wedi ailagor eto a oedd yn drist gan fod angen canolfan gymunedol ar bob cymuned, fel canolbwynt canolog.

Dywedodd Rheolwr Gweithrediadau a Phartneriaeth, BAVO, ei bod yn ymddangos mai dyna oedd y patrwm ar draws y Fwrdeistref, gyda BAVO yn cefnogi rhai Canolfannau yn unigol mewn gwahanol ffyrdd. Roedd angen y gefnogaeth wrth symud ymlaen, ond nid un dull gweithredu sy'n addas i bawb. Roedd yn ymwneud â gallu canolfannau unigol i gael gafael ar y cyllid sydd ei angen arnynt i fwrw ymlaen â'r hyn a fyddai o fudd yn eu hardal.

Cytunodd yr Arweinydd fod y profiad yn wahanol ar draws y Fwrdeistref Sirol a bu cynnydd mewn gweithgarwch oherwydd bod pobl yn awyddus i ddychwelyd i gyswllt personol, wyneb yn wyneb. Dywedodd eu bod hefyd yn parhau i weld mentrau newydd a allai ddarparu defnydd ychwanegol, er iddo dynnu sylw at y ffaith nad oedd rhai canolfannau cymunedol ar gael o hyd gan eu bod wedi cael eu defnyddio fel canolfannau profi ar gyfer Covid. Cynghorodd ganolfannau cymunedol a oedd yn ei chael hi'n anodd i gysylltu â BAVO a'r Awdurdod, gan eu bod yn cydnabod eu pwysigrwydd.

Gofynnodd Aelod a fu cynnydd yn nifer y gofalwyr ifanc ers y pandemig.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol - Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles nad oedd yn gallu rhoi union ffigur y pryd hynny, ond eu bod yn gwneud llawer o waith. Un o'r heriau allweddol wrth fynd i'r afael yn briodol ag anghenion gofawyr ifanc oedd adnabyddiaeth. Byddai'r gwaith yr oeddent wedi bod yn ei wneud drwy'r Cerdyn Gofalwyr Ifanc a'r gwaith yr oedd angen iddynt ei wneud wrth symud ymlaen gydag ysgolion, yn hanfodol o ran y broses adnabod gynnar honno fel y gallent roi'r gofal a'r cymorth cywir, a'r gwasanaethau sydd eu hangen.

Dyweddodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar ei bod yn anodd iawn gan nad oedd pobl ifanc yn nodi eu bod yn ofalwyr ifanc. Gofynnodd i'r Aelodau, os ydynt yn gweld gofawr ifanc yn eu plith, y byddai'n ddefnyddiol gallu nodi a sicrhau eu bod yn cael y cymorth priodol.

Ychwanegodd Rheolwr y Grŵp, Atal a Lles fod y Tîm Atal, y tu hwnt i'r agweddau ar arferion gwaith cymdeithasol, yn ceisio ymgysylltu'n rhagweithiol, yn enwedig â phobl ifanc â chyfrifoldebau gofalu. Dywedodd fod dwy raglen wedi'u cynnal yn ystod y flwyddyn, gan ddefnyddio'r Grŵp Ymgynghori Ieuenctid o bobl i edrych ar y Cerdyn Gofalwyr Ifanc a chyflwyno dull newydd Llywodraeth Cymru o nodi gofawr ifanc a'r hyn y gallai partneriaid ei wneud i ddatgloi ar eu cyfer o ran cyfleoedd cymdeithasol neu ymrwymadau mewn gwahanol bethau a oedd yn ystyrlon iddynt. Drwy eu gwaith gydag ysgolion, roedd ganddynt nifer o grwpiau rhwydwaith felly roeddent wedi bod yn ymgysylltu â 204 o ofalwyr ifanc i nodi sut y byddai'r rhwydwaith yn edrych, sut y byddent yn cynnig y byddai'n rhedeg a'r hyn yr oedd yn canolbwyntio arno.

Cyfeiriodd Aelod at chwaraeon a gweithgareddau corfforol yn yr adroddiad ar gyfer pobl ifanc a gofynnodd am y plant iau i sicrhau eu bod yn cael eu cefnogi i fod yn heini ac yn egniol a dal i fyny ar chwaraeon posibl yr oeddent wedi'u colli.

Eglurodd yr Aelod Cabinet dros Genedlaethau'r Dyfodol a Lles ei bod wedi cyhoeddi'r Gaeaf Llawn Lles, a oedd yn un o'r rhaglenni yr oeddent wedi'u rhoi ar waith. Dywedodd eu bod yn gweithio gyda'u partneriaid a oedd wedi helpu i gyflwyno'r Rhaglen Haf o Hwyl a oedd wedi'i sefydlu i geisio helpu i gymell pobl ifanc i fynd allan, bod yn egniol ac ailintreiddio i gymdeithas.

Dyweddodd Rheolwr y Grŵp, Atal a Lles o ran y Rhaglen Gaeaf Llawn Lles, fod yr ysgolion hefyd wedi cael buddsoddiad uniongyrchol, gyda chydabyddiaeth ar draws y sir bod pobl ifanc wedi cael eu herio'n gyffredinol gan y pandemig. Ychwanegodd y byddai'r rhan fwyaf o bobl wrth symud ymlaen yn gobeithio am fwy o gyfleoedd wyneb yn wyneb a gweld hyn yn parhau i dyfu. Dywedodd fod eu buddsoddiad gan Chwaraeon Cymru yn parhau, a oedd yn rhywbeth y gallent ei rannu â'r Pwyllgor ynghylch sut y gallai hynny edrych ymlaen ar gyfer 2022 ymlaen.

Cyfeiriodd Aelod at baragraff 8 o'r adroddiad a'r risg a nodwyd o ran cynaliadwyedd y gwahanol fentrau, cynlluniau a danfoniadau a oedd ar y gweill ac roedd yn ymwybodol ei bod yn cymryd amser i ddatblygu mentrau newydd. Gofynnodd beth oedd yr heriau i gyd-fynd â dyheadau Halo ac Awen o ran datblygu a chyflawni, a beth oedd y materion yn ymwneud â diogelwch swyddi staff a datblygu strategaeth hirdymor. Yn olaf, gofynnodd beth oedd canran y trosiant busnes a oedd yn gymharol ddibynnol ar grant tymor byr neu ganolig.

Dyweddodd Rheolwr y Grŵp, Atal a Lles y byddai'n cael cyngor gan ei gydweithwyr a ddaeth o gefndir menter gymdeithasol. Dyma athroniaeth sylfaenol rhai o'r pethau hynny lle rydych yn profi syniadau, yn arloesi, yn cynyddu ac yna'n ceisio ymgorffori pethau sy'n gweithio ar sylfaen fwy lled-fasnachol. Rhaid ystyried bod y risgiau a nodwyd yn rhai craidd a bod y Trydydd Sector yn gweithio drwy adnoddau, adeiladu, a chynnal gwasanaethau. Dywedodd eu bod yn dechrau o le newydd, eu bod wedi bod yn

adeiladu rhwydweithiau o bobl a'u bod yn bwriadu cyd-gynhyrchu gyda'r grwpiau poblogaeth cywir. Byddai hyn yn gwneud gwahaniaeth go iawn, gan edrych yn fwy ar sut y gallent gynyddu a phrif ffrydio rhai o'r pethau hynny. Dywedodd fod dewis pa rai oedd yr eitemau pwysicaf ac edrych ar bethau a oedd yn rhoi'r amser a'r adnoddau cywir i ddatblygu mwy o gryfder a deallusrwydd am raglenni yn bwysig. Esboniodd fod y ffordd y mae Pen-y-bont ar Ogwr, nid yn unig yng ngwaith y Trydydd Sector ond lle byddai buddsoddiad gwrth-dlodi yn bwysig, wedi'i chyfuno ar draws partneriaid a rhaglenni yn hytrach na chael ei ddisbarthu mewn agweddau llai. Esboniodd o ran graddio y dylent fod yn edrych ar eu hadnoddau craidd a lle'r oedd pethau'n gwneud mwy o synnwyr, gan herio'r hyn yr oeddent bob amser wedi'i wneud a oedd yn gwneud llai o synnwyr ac yn gwneud rhywbeth newydd, sy'n newid diwylliannol. Wrth wneud hyn, rydym yn ei wneud yn dda ac yn rhatach, a chael canlyniad hirdymor gwell i bobl.

Eglurodd Prif Swyddog Gweithredol Halo eu bod yn ceisio edrych ar yr holl risgiau gyda menter newydd a materion cyllid hirdymor. Nid oeddent yn awyddus i gymryd rhan mewn cynlluniau peilot lle'r oeddent yn credu na fyddai unrhyw barhad, felly ac yn ceisio asesu'r holl risgiau gymaint ag y gallent. Esboniodd, gan fod Halo yn fenter gymdeithasol sy'n rheoli'r portffolio hamdden, mae'r agweddau masnachol ar agweddau cymunedol y busnes ychydig yn wahanol gan fod swm mawr o'r refeniw a gynhyrchwyd, sy'n cael ei ail-fuddsoddi yn dod o'r cymunedau a'r rhaglenni y maent yn eu rhedeg. Esboniodd fod yr heriau y maent yn eu hwynebu dros y deuddeg i ddeunaw mis nesaf yw mynd drwy'r adferiad yn ceisio rhagweld yr ymateb gan gymunedau. Dywedodd mai un o'r cyfleoedd a oedd yn sefyll allan oedd y cymunedau penodol hynny a oedd â'r angen mwyaf ac a allai fod yn gymwys i ddenu cyllid ychwanegol ar draws yr holl brosiectau. Roeddent wedi gweld rhai enghreifftiau o hyn dros y deunaw mis diwethaf.

Dywedodd Rheolwr Partneriaeth Halo mai'r elfen arall oedd bod ganddynt gynllun partneriaeth pum mlynedd yr oeddent yn gweithio tuag ato a oedd yn cynnwys yr holl ddogfennau allweddol gan Lywodraeth Cymru a hefyd Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr yn gysylltiedig â'r amcanion allweddol, i gynaliadwyedd y cyfleusterau. Yna maent yn gweithio ar y rhain o ran sut y maent yn datblygu eu cynlluniau a'u rhaglenni. Dywedodd eu bod yn gweithio mewn partneriaeth a'u bod yn gwneud hynny i gael y budd gorau i'r rhai yn y gymuned, gan weithio gyda'i gilydd i fynd i'r afael â'r heriau y maent i gyd yn eu hwynebu'n ariannol.

Cydnabu'r Aelod, o'r ymateb i'w gwestiynau, ei bod yn ymddangos bod y risg yn cael ei rheoli'n dda a gofynnodd pa lefel oedd y risg

Eglurodd Prif Weithredwr Awen eu bod wedi cymryd strategaeth fwriadol pan ddaeth yn fater o gynllunio ariannol i geisio peidio â dibynnu ar incwm grant i gynnal eu gwasanaethau craidd, felly roedd hynny'n risg gymharol isel. Dywedodd mai'r risg yn y tymor hwy oedd pe bai arian y Llywodraeth Ganolog ar gyfer cynlluniau cyfalaf yn dod i ben, e.e., parhau i gynnal lleoliadau, ond ar ôl degawd o lymder roedd pethau'n edrych yn ddisglair i'r perwyl hwnnw. Esboniodd fod yr adroddiad yn ymwneud â chyfraniad yr hyn yr oeddent yn ei gyfrannu at iechyd a llesiant a'r penderfyniad dewr i roi'r gorau i wneud rhai o'r pethau traddodiadol, ond hefyd y newid mewn cyllid o iechyd a gofal cymdeithasol i'r gymuned er mwyn ceisio atal pobl rhag gorfod dibynnu ar wasanaethau ffurfiol.

Dywedodd y Cadeirydd nad oedd unrhyw gwestiynau pellach gan Aelodau'r Pwyllgor ar gyfer y Gwahoddedigion ar gyfer yr adroddiad hwn, diolchodd i'r Gwahoddedigion am eu presenoldeb a dywedodd y gallai unrhyw Wahoddedigion na ofynnwyd iddynt fod yn bresennol ar gyfer yr adroddiad nesaf adael y cyfarfod.

PENDERFYNWYD:

Hynny gan roi sylw i ystyried cynnwys yr adroddiad a'r ymatebion i'r cwestiynau a ofynnwyd,

cymeradwydd y Pwyllgor yr adroddiad.

8. **DATBLYGIADAU STRATEGOL I WASANAETHAU IECHYD MEDDWL**

Cyflwynodd Rheolwr y Grŵp, Anableddau Dysgu, Iechyd Meddwl a Chamddefnyddio Sylweddau yr adroddiad, a oedd yn cyfeirio at y ddogfen strategol a ddefnyddiwyd ganddynt fel y pwynt cyfeirio sef y Cynllun Cyflawni ar gyfer Iechyd Meddwl a adolygwyd yn 2019 oherwydd y pandemig. Esboniodd fod yr adroddiad yn cynnwys nifer o themâu trosfwaol a nifer o flaenoriaethau a oedd yn berthnasol i wasanaethau iechyd meddwl oedolion a phlant. Roedd y blaenoriaethau hynny'n eu harwain o ran sut yr oeddent yn darparu ac yn datblygu'r Gwasanaethau Iechyd Meddwl ym Mhen-y-bont ar Ogwr. Dywedodd fod yr adroddiad wedi symud ymlaen i drosolwg o'r Gwasanaethau Iechyd Meddwl Cymunedol a chyfeiriodd at y Grŵp Gweithredu, sef grŵp o uwch reolwyr o'r Cyngor ac uned gyflenwi Cwm Taf sy'n cyfarfod bob mis i adolygu'r model gweithredu, siarad am ddatblygiadau mewn gwasanaethau a chynllunio ar gyfer datblygiadau yn y dyfodol. Daeth i'r casgliad bod yr adroddiad hefyd yn sôn am rywfaint o'r gwaith yr oeddent wedi'i wneud gyda'r Sector Gwirfoddol, yn enwedig yr Encil Lles a ddatblygwyd yn 2020, ar gyfer materion iechyd meddwl. Roedd y gwasanaeth wedi bod ar waith ers ychydig dros flwyddyn.

Cyfeiriodd Aelod at baragraffau 3.5 a 4.2 o'r adroddiad lle nododd fod yr effaith ar iechyd meddwl o ganlyniad i'r pandemig wedi bod yn amlwg yn ystod 2021, gan effeithio ar nifer a math yr atgyfeiriadau i wasanaethau ac roedd bron wedi dyblu yn 2021 o'r lefel yn 2020. Gofynnodd a oedd ganddynt enghraifft o beth oedd y ffigurau gwirioneddol a faint o atgyfeiriadau yr oeddent yn edrych arnynt.

Eglurodd Rheolwr y Grŵp, Anableddau Dysgu, Iechyd Meddwl a Chamddefnyddio Sylweddau eu barn bod atgyfeiriadau wedi dyblu oherwydd y pandemig a rhoddodd yr adroddiad raddfa, a gallai ddarparu ffigurau cywir gwirioneddol yn dilyn y cyfarfod.

Cyfeiriodd Aelod at baragraff 4.2 a'r rhan fwyaf o atgyfeiriadau gan yr Heddlu a gofynnodd faint o atgyfeiriadau a gawsant gan gymdogaion pryderus neu'r cyhoedd lle'r oedd yn ymwybodol bod rhywun ar ei ben ei hun neu ei fod yn pryderu am y person hwnnw'n gyffredinol.

Dywedodd Rheolwr y Grŵp, Anableddau Dysgu, Iechyd Meddwl a Chamddefnyddio Sylweddau nad oedd yn categori ynddo'i hun, ond mae atgyfeiriadau'r Heddlu yn deillio'n bennaf o'r ffaith eu bod yn cael eu galw i ddiwyddiadau yn y gymuned, a allai fod wedi cael eu hadrodd gan gymydog. Ar ôl i'r Heddlu ddelio â'r sefyllfa, byddent yn llenwi ffurflen atgyfeirio ganddynt, ond ni fyddai manylion adnabod y sawl a gysylltodd â'r heddlu yn cael eu dangos.

Atebodd Rheolwr Grŵp Gwasanaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Cwm Taf Morgannwg fod patrwm yr atgyfeiriadau a welwyd ganddynt wedi bod yn dwf yn Haen Sero a Gofal Sylfaenol. Ond roedd nifer y bobl â phryderon iechyd meddwl difrifol wedi aros yn eithaf cyson o ran y niferoedd, a gwelwyd tystiolaeth o hynny yn nifer y bobl a oedd wedi'u cadw dan y Ddeddf Iechyd Meddwl, nad oedd wedi bod yn wahanol iawn i'r cyfnod cyn y pandemig.

Soniodd Aelod am newid yn y model gweithredu i newid dulliau cyswllt wyneb yn wyneb i gyswllt dros y ffôn ac ar-lein. Gofynnodd sut y gwnaethant ddelio â hyn gan y gall fod yn anodd canfod sut mae rhywun yn teimlo heb ei weld. Gofynnodd hefyd beth am y rhai sydd wedi'u hallgáu'n ddigidol heb fynediad digidol neu dros y ffôn.

Eglurodd Rheolwr y Grŵp, Anableddau Dysgu, Iechyd Meddwl a Chamddefnyddio Sylweddau eu bod wedi parhau i weld pobl ond wedi cwrdd â nhw yn yr awyr agored.

Felly er bod cyswllt rheolaidd â phobl wedi'i wneud dros y ffôn neu'n ddigidol, os oedd y staff yn teimlo nad oeddent yn fodlon ar y sgwrs ffôn neu'r sgwrs ddigidol a bod angen mwy o wybodaeth arnynt, roeddent yn gallu cyfarfod yn dilyn proses o asesu risg ar gyfer pob ymweliad a defnyddio offer diogelu personol (PPE) a phellter cymdeithasol

Gofynnodd Aelod am y dull gweithredu ar gyfer y rhai a oedd yn ddigartref ac â phroblemau iechyd meddwl.

Dywedodd Rheolwr y Grŵp, Anableddau Dysgu, Iechyd Meddwl a Chamddefnyddio Sylweddau eu bod yn gweithio'n agos gyda'r Wallich, elusen sector gwirfoddol ym Mhen-y-bont ar Ogwr sy'n cynorthwyo pobl ddigartref. Byddent yn cyfeirio'r achos at wasanaethau iechyd meddwl pe byddent yn meddwl ei bod yn briodol. Yn ogystal, byddent yn mynd lle bynnag yr oedd y person hwnnw ac yn cael trafodaeth ac yn cyfarfod eto, yn dilyn proses asesu risg, gan ddefnyddio cyfarpar diogelu personol a phellter cymdeithasol. Dywedodd fod gan Ysbyty Tywysoges Cymru un pwynt mynediad, sy'n darparu ymateb brys i bobl yn y gymuned. Gallent naill ai dod i'r ysbyty eu hunain, neu efallai y bydd yr Heddlu'n dod â nhw yno os ydynt ar y stryd ac mewn trallod. Roedd gwahanol ffyrdd y byddent yn mynd drwy eu rhwydwaith o gysylltiadau yn y Sector Gwirfoddol a rhyngdynt eu hunain, byddai pobl yn cael eu cyfeirio at y lle iawn.

Ychwanegodd Rheolwr Grŵp Gwasanaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr eu bod wedi cadw'r rhan honno o'u gwasanaeth ar agor, a oedd yn wasanaeth da ac yn un a oedd yn unigryw i Ben-y-bont ar Ogwr yn rhanbarth y Bwrdd Iechyd. Dywedodd ei fod yn rhoi rhywfaint o fynediad penodol i bobl at wasanaethau iechyd meddwl lle nad oedd rhaid iddynt fynd drwy eu meddyg teulu neu i'r Adran Damweiniau ac Achosion Brys. Aeth ymlaen i ddweud, ei bod yn anos i bobl a oedd yn ddigartref, ond gyda chefnogaeth cydweithwyr gofal cymdeithasol neu bobl yn y gymuned, y gellid eu cyfeirio gyda chymorth.

Cyfeiriodd Aelod at baragraff 4.3 o'r adroddiad, y Ganolfan Broffesiynol Iechyd Meddwl Gymeradwy a ddywedodd y bu cynnydd sydyn yn 2020, 117% o 18 i 39 o bobl dan warchodaeth a chynnydd yn nifer y bobl newydd nad oeddent yn hysbys i wasanaethau iechyd meddwl o'r blaen. Gofynnodd a oedd hyn wedi arwain at ddiffyg gwelyau neu a oedd Covid wedi effeithio ar gapasiti mewn ysbytai.

Dywedodd Rheolwr Grŵp Gwasanaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr eu bod wedi cadw gwasanaethau cleifion mewnol ar agor drwy gydol y pandemig. Dywedodd eu bod wedi gallu derbyn yr holl gleifion yr oedd angen eu derbyn, ac roedd cydweithwyr clinigol wedi gwneud penderfyniadau ynghylch rhyddhau cleifion o'r ysbyty ar gyfer pobl y gallent eu rhyddhau mewn ffordd ddiogel a chael eu cefnogi gartref. Felly roeddent wedi bod yn iawn o ran capasiti ar gyfer eu hunedau cleifion mewnol. Bu rhai problemau o ran rhyddhau pobl hŷn o'u gwasanaethau ond hyd yn oed yno roedd ganddynt rywfaint o gapasiti dros ben ac nid oeddent wedi cael eu llethu yn yr un modd â gwasanaethau eraill.

Cyfeiriodd Aelod at baragraff 4.4 yn yr adroddiad a'r cynnydd yn nifer y bobl ifanc ar y sbectrwm awtistig sy'n cael eu hatgyfeirio. Gofynnodd sut y gwnaed yr atgyfeiriadau hyn i'r timau iechyd meddwl cymunedol.

Eglurodd Rheolwr y Grŵp, Anableddau Dysgu, Iechyd Meddwl a Chamddefnyddio Sylweddau mai'r meddyg teulu sy'n gwneud y rhan fwyaf o'r atgyfeiriadau i'r timau iechyd meddwl cymunedol. Felly, byddai pobl yn mynd at eu meddyg teulu a fyddai'n gwneud penderfyniad a ydynt yn cyfeirio'r claf at dîm iechyd meddwl cymunedol, un o'r gwasanaethau atal a llesiant neu ragnodi cymdeithasol i wasanaeth arall. Ychwanegodd fod llawer o'r bobl ifanc yn mynd o wasanaethau iechyd meddwl plant a'r glasod i

wasanaethau oedolion wrth i'w hanhwylderau sbectrwm awtistaidd ddod yn fwy amlwg, wrth iddynt dyfu'n hyn.

Eglurodd Rheolwr Grŵp Gwasanaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr fod y timau iechyd meddwl cymunedol yn eu gwasanaeth gofal eilaidd a wardiau ysbytai yn y gymuned. Dywedodd eu bod yn darparu gofal i bobl ag anghenion cymhleth a'u bod i gyd yn cael eu cydgysylltu fel y byddai ganddynt nyrs neu weithiwr cymdeithasol penodol i ddarparu cynllun triniaeth ar eu cyfer a diweddarau hynny gyda nhw. Dywedodd eu bod wedi gallu dyrannu cydgysylltwyr gofal i'w holl gleifion a oedd wedi'u hatgyfeirio atynt a defnyddio'r broses asesu risg i gadw mewn cysylltiad â nhw wyneb yn wyneb.

Gofynnodd Aelod a oeddent wedi gweld unrhyw oedi wrth atgyfeirio oherwydd y problemau posibl o ran cael apwyntiad meddyg teulu i unigolion gael eu gweld yn gorfforol gan eu meddyg teulu pan oeddent yn gwneud atgyfeiriadau ar-lein.

Dywedodd Rheolwr Grŵp Gwasanaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ei bod yn anochel bod y pandemig wedi effeithio ar Bractis Cyffredinol a effeithiodd ar nifer yr atgyfeiriadau sy'n mynd drwy'r system. Roeddent bellach yn gweld hyn yn codi'n eithaf cyflym wrth i feddygon teulu fynd yn ôl i ffordd fwy arferol o weithio.

Gofynnodd Aelod sut y byddai unigolyn yn cael gwybod am y gwahanol grwpiau sydd ar gael iddynt gael mynediad atynt.

Eglurodd Rheolwr y Grŵp, Anableddau Dysgu, Iechyd Meddwl a Chamddefnyddio Sylweddau y byddai pob un o'r grwpiau hynny'n hysbysebu yn eu ffordd benodol eu hunain ac y byddai posteri a thafleuni ar gael yn yr ardal yr oeddent yn gweithredu ynddi neu yn y ganolfan gymunedol leol. Byddai gan weithwyr yn yr adferiad â chymorth yn y Tîm Cymunedol ac yn yr Encil Lles wybodaeth am sut i gael gafael ar y gwasanaethau hyn yn y gymuned hefyd. Roedd nifer o wahanol lwybrau a byddai'r un pwynt mynediad a grybwyllwyd yn cynnwys gwybodaeth ac yn gallu cyfeirio pobl at wasanaethau hefyd.

Dywedodd Rheolwr Grŵp Gwasanaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr y gallent bob amser wneud mwy i roi cyhoeddusrwydd i'w gwasanaethau a sut i'w cyrraedd ac yn meddwl y gallai posteri wedi'u targedu'n dda fod yn ddefnyddiol.

Ychwanegodd Rheolwr y Grŵp, Anableddau Dysgu, Iechyd Meddwl a Chamddefnyddio Sylweddau fod nifer o lwybrau ar-lein hefyd ar gyfer pobl a oedd â mynediad digidol, drwy wefan y Cyngor ac roedd gan y Cydgysylltwyr Cymunedol wefan. Ond yr her iddynt oedd cyrraedd pobl heb fynediad digidol a chael posteri, tafleuni a gwybodaeth mewn manau lle'r oeddent yn debygol o'u gweld.

Dywedodd yr Aelod efallai na fydd rhai pobl yn edrych yn ddigidol ac nad ydynt yn sylweddoli bod ganddynt broblem nes iddynt weld rhywbeth a allai eu cyfeirio.

Cytunodd Rheolwr y Grŵp, Anableddau Dysgu, Iechyd Meddwl a Chamddefnyddio Sylweddau fod angen iddynt feddwl am sut i ehangu eu hystod o ddarparu gwybodaeth a chynghor.

Dywedodd yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol a Chymorth Cynnar ei bod hi a'r Aelod Cabinet dros Lesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol wedi siarad â Chynghorydd Arbennig gan Lywodraeth Cymru. Roedd rhan o'r drafodaeth honno wedi bod yn ymwneud â dosbarthu'r ddarpariaeth iechyd meddwl a sut yr oeddent yn mynd i'w gwneud yn fwy cyhoeddus. Roedd rhywfaint o waith cynllunio'n mynd rhagddo ar hynny, a chyfle i'r Swyddogion gymryd rhan. Dywedodd nad oedd digon o ymarferwyr, ac na allent benodi i swyddi a phwysigrwydd cael pobl i fynd i'r brifysgol i ymgymryd â'r cymwysterau i fod yn ymarferwyr arweiniol. Ychwanegodd fod ganddynt ddarpariaeth

PWYLLGOR CRAFFU TESTUN 2 - DYDD MERCHER, 2 CHWEFROR 2022

dda yn eu hysgolion hefyd, felly roedd pobl ifanc yn cael cyngor pellach yn eu darpariaeth addysg.

Dywedodd y Cadeirydd nad oedd unrhyw gwestiynau pellach gan Aelodau'r Pwyllgor i'r Gwahoddedigion ar gyfer yr adroddiad hwn, diolchodd i'r Gwahoddedigion am ddod i'r cyfarfod a dywedodd y gallent adael y cyfarfod.

PENDERFYNWYD: Hynny gan roi sylw i ystyried cynnwys yr adroddiad a'r ymatebion i'r cwestiynau a ofynnwyd, cymeradwyodd y Pwyllgor yr adroddiad.

9. ENWEBIAD I BANEL CRAFFU'R BWRDD GWASANAETHAU CYHOEDDUS

Cyflwynodd yr Uwch Swyddog Gwasanaethau Democrataidd - Craffu adroddiad yn gofyn i'r Pwyllgor enwebu un Aelod i fod yn aelod o Banel Craffu'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

Gwahoddodd y Cadeirydd enwebiadau, ac ar ôl hynny

PENDERFYNWYD: Bod y Cynghorydd Amanda Williams yn cael ei henwebu gan y Pwyllgor i fod yn aelod o Bwyllgor Craffu'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Panel.

10. MATERION BRYD

Dim.

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

REPORT TO SUBJECT OVERVIEW AND SCRUTINY COMMITTEE 2

11 JULY 2022

REPORT OF THE CHIEF OFFICER – LEGAL & REGULATORY SERVICES, HR & CORPORATE POLICY

CORPORATE PARENTING CHAMPION NOMINATION

1. Purpose of report

- 1.1 The purpose of this report is to request the Committee to nominate one Member as its Corporate Parenting Champion to represent the Committee as an invitee at meetings of the Cabinet Committee - Corporate Parenting.

2. Connection to corporate well-being objectives / other corporate priorities

- 2.1 This report assists in the achievement of the following corporate well-being objectives under the **Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015**:-
1. **Supporting a successful sustainable economy** – taking steps to make the county borough a great place to do business, for people to live, work, study and visit, and to ensure that our schools are focussed on raising the skills, qualifications and ambitions for all people in the county borough.
 2. **Helping people and communities to be more healthy and resilient** - taking steps to reduce or prevent people from becoming vulnerable or dependent on the Council and its services. Supporting individuals and communities to build resilience, and enable them to develop solutions to have active, healthy and independent lives.
 3. **Smarter use of resources** – ensure that all resources (financial, physical, ecological, human and technological) are used as effectively and efficiently as possible and support the creation of resources throughout the community that can help to deliver the Council's well-being objectives.

3. Background

- 3.1 Corporate Parenting is the term used to describe the responsibility of a local authority towards looked after children and young people. This is a legal responsibility given to local authorities by the Children Act 1989 and the Children Act 2004. The role of the Corporate Parent is to seek for children in public care the outcomes every good parent would want for their own children. The Council as a whole is the 'corporate parent' therefore all Members have a level of responsibility for the children and young people looked after by Bridgend. ¹

¹ Welsh Assembly Government and Welsh Local Government Association 'If this were my child... A councillor's guide to being a good corporate parent to children in care and care leavers', June 2009

- 3.2 In order to further develop and enhance the Council's Corporate Parenting role with its partners, a Corporate Parenting Committee comprising all Members of Cabinet was established by Cabinet on 4 November 2008.
- 3.3 The inaugural meeting of the Cabinet Committee was held on 27 November 2008 where it was agreed that the Cabinet Committee will meet quarterly. The terms of reference for the Corporate Parenting Committee are:
- to ensure that looked after children are seen as a priority by the whole of the Authority and by the Children and Young People's Partnership;
 - to seek the views of children and young people in shaping and influencing the parenting they receive;
 - to ensure that appropriate policies, opportunities and procedures are in place;
 - to monitor and evaluate the effectiveness of the Authority in its role as corporate parent against Welsh Government guidance.
- 3.4 At its inaugural meeting, the Cabinet Committee requested that a Corporate Parenting "Champion" be nominated from each of the Overview and Scrutiny Committees to become permanent invitees to the Cabinet Committee.

4. Current situation/proposal

- 4.1 The Committee is requested to nominate one Member as its Corporate Parenting Champion to represent the Committee as an invitee at meetings of the Cabinet Committee Corporate Parenting.
- 4.2 The role of the Corporate Parenting Champion is to represent their Overview and Scrutiny Committee, partaking in discussions with Cabinet over items relating to children in care and care leavers.
- 4.3 It is also suggested that in this role each Champion considers how all services within the remit of Scrutiny affect children in care and care leavers and encourage their own Committee to bear their Corporate Parenting role in mind when participating in Scrutiny.
- 4.4 Scrutiny Champions can greatly support the Committee by advising them of the ongoing work of the Cabinet Committee and particularly any decisions or changes which they should be aware of as Corporate Parents.

5. Effect upon policy framework and procedure rules

- 5.1 The work of the Subject Scrutiny Committee relates to the review and development of plans, policy or strategy that form part of the Policy Framework and consideration of plans, policy or strategy relating to the power to promote or improve economic, social or environmental wellbeing in the County Borough of Bridgend.

6. Equality Act 2010 implications

- 6.1 The protected characteristics identified within the Equality Act, Socio-economic Duty and the impact on the use of the Welsh Language have been considered in the preparation of this report. As a public body in Wales the Council must consider the impact of strategic decisions, such as the development or the review of policies, strategies, services and functions. It is considered that there will be no significant or unacceptable equality impacts as a result of this report.

7. Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 implications

- 7.1 The Act provides the basis for driving a different kind of public service in Wales, with 5 ways of working to guide how public services should work to deliver for people. The following is a summary to show how the 5 ways of working to achieve the well-being goals have been used to formulate the recommendations within this report:

- Long Term – The establishment of the Corporate Parenting Cabinet Committee demonstrates the Authority's long term commitment to improving and strengthening their role as Corporate Parents to care leavers and Looked After Children.
- Prevention – The Corporate Parenting Cabinet Committee are preventative in their nature and ensure that appropriate policies, opportunities and procedures are in place for all care leavers and Looked After Children.
- Integration – This report supports all the well-being objectives.
- Collaboration – All members are Corporate Parents and this report supports collaborative working with Cabinet and Members of Scrutiny and emphasises the role of Corporate Parents for all Elected Members.
- Involvement – Corporate Parent Champions provide practical support and guidance to children in care and care leavers to ensure they achieve their well-being goals.

8. Financial implications

- 8.1 There are no financial implications arising from this report.

9. Recommendation

- 9.1 The Committee is asked to nominate one Member of the Committee as its Corporate Parenting Champion to represent the Committee as an invitee at meetings of the Cabinet Committee Corporate Parenting.

Kelly Watson

Chief Officer – Legal & Regulatory Services, HR & Corporate Policy

5 July 2022

Contact Officers: Meryl Lawrence
Senior Democratic Services Officer - Scrutiny

Lucy Beard
Scrutiny Officer

Jessica McLellan
Scrutiny Officer

Telephone: (01656) 643515 / 643613 / 643263

Email: scrutiny@bridgend.gov.uk

Postal address: Democratic Services - Scrutiny
Bridgend County Borough Council
Civic Offices
Angel Street
Bridgend
CF31 4WB

Background documents: None

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

REPORT TO SUBJECT OVERVIEW AND SCRUTINY COMMITTEE 2

11 JULY 2022

REPORT OF THE CHIEF OFFICER – LEGAL & REGULATORY SERVICES, HR & CORPORATE POLICY

NOMINATION TO THE PUBLIC SERVICE BOARD SCRUTINY PANEL

1. Purpose of report

- 1.1 The purpose of this report is to request the Committee to nominate one Member to sit on the Public Service Board Scrutiny Panel.

2. Connection to corporate well-being objectives / other corporate priorities

- 2.1 This report assists in the achievement of the following corporate well-being objectives under the **Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015**:-
1. **Supporting a successful sustainable economy** – taking steps to make the county borough a great place to do business, for people to live, work, study and visit, and to ensure that our schools are focussed on raising the skills, qualifications and ambitions for all people in the county borough.
 2. **Helping people and communities to be more healthy and resilient** - taking steps to reduce or prevent people from becoming vulnerable or dependent on the Council and its services. Supporting individuals and communities to build resilience, and enable them to develop solutions to have active, healthy and independent lives.
 3. **Smarter use of resources** – ensure that all resources (financial, physical, ecological, human and technological) are used as effectively and efficiently as possible and support the creation of resources throughout the community that can help to deliver the Council's well-being objectives.

3. Background

- 3.1 From 1 April 2016, the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 introduced statutory Public Services Boards (PSB) across each local authority area in Wales. PSBs work together to improve the social, economic, cultural and environmental well-being of the board's area. The Act required the scrutiny of certain statutory functions of each Public Service Board and the Authority designated the Public Service Board Scrutiny Panel with the responsibility, under the remit of the Corporate Overview and Scrutiny Committee.

- 3.2 The Panel will hold up to two meetings a year and can make recommendations to the Public Service Board via a report to the Corporate Overview and Scrutiny Committee for approval.
- 3.3 A copy of any report or recommendation made to the Public Service Board must be sent to the Welsh Ministers, the Commissioner and the Auditor General for Wales.
- 3.4 The membership of the Public Service Board Scrutiny Panel is determined annually and comprises three Members nominated from the Corporate Overview and Scrutiny Committee, one Member nominated from each of the Subject Overview and Scrutiny Committees, and representatives that sit on the Public Service Board attend.

4. Current situation/proposal

- 4.1 The Committee is asked to nominate one Member to sit on the Public Service Board Scrutiny Panel.

5. Effect upon policy framework and procedure rules

- 5.1 The work of the Subject Overview and Scrutiny Committee relates to the review and development of plans, policy or strategy that form part of the Policy Framework and consideration of plans, policy or strategy relating to the power to promote or improve economic, social or environmental wellbeing in the County Borough of Bridgend.

6. Equality Act 2010 implications

- 6.1 The protected characteristics identified within the Equality Act, Socio-economic Duty and the impact on the use of the Welsh Language have been considered in the preparation of this report. As a public body in Wales the Council must consider the impact of strategic decisions, such as the development or the review of policies, strategies, services and functions. It is considered that there will be no significant or unacceptable equality impacts as a result of this report.

7. Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 implications

- 7.1 The Act provides the basis for driving a different kind of public service in Wales, with 5 ways of working to guide how public services should work to deliver for people. The following is a summary to show how the 5 ways of working to achieve the well-being goals have been used to formulate the recommendations within this report:

- Long-term - The establishment of the PSB Panel will assist in the long term planning of the business of the Council by the continuation of effective relationships with other organisations to improve wellbeing in Bridgend County now and in the future.
- Prevention - The PSB Scrutiny Panel will monitor the Public Service Board's objectives and priorities within the Wellbeing Plan which address underlying causes of problems and prevent them getting worse or happening in the future.
- Integration - The report supports all the wellbeing objectives.

- Collaboration - The PSB Panel supports partnership working with other organisations both locally and regionally.
- Involvement - The PSB Panel will maintain a relationship with other Organisations through effective partnership working and act as a critical friend to ensure the PSB are involving citizens of Bridgend when making decisions that affect them.

8. Financial implications

8.1 There are no financial implications arising from this report.

9. Recommendation

9.1 The Committee is asked to nominate one Member to sit on the Public Service Board Scrutiny Panel.

Kelly Watson

Chief Officer – Legal & Regulatory Services, HR & Corporate Policy

5 July 2022

Contact Officers: Meryl Lawrence
Senior Democratic Services Officer - Scrutiny

Lucy Beard
Scrutiny Officer

Jessica McLellan
Scrutiny Officer

Telephone: (01656) 643515 / 643613 / 643263

Email: scrutiny@bridgend.gov.uk

Postal address: Democratic Services - Scrutiny
Bridgend County Borough Council
Civic Offices
Angel Street
Bridgend
CF31 4WB

Background documents: None

This page is intentionally left blank

BRIDGEND COUNTY BOROUGH COUNCIL

REPORT TO SUBJECT OVERVIEW AND SCRUTINY COMMITTEE 2

11 JULY 2022

REPORT OF THE CHIEF OFFICER - LEGAL & REGULATORY SERVICES, HR & CORPORATE POLICY

FORWARD WORK PROGRAMME UPDATE

1. Purpose of report

1.1 The purpose of this report is to:

- a) Present the Committee with the proposed draft outline Forward Work Programme (**Appendix A**) for this Committee for discussion and consideration;
- b) To request any specific information the Committee identifies to be included in the items for the next two meetings, including invitees they wish to attend;
- c) To request the Committee to identify whether there are presently any further items for consideration on the Forward Work Programme having regard to the selection criteria in paragraph 4.6 of this report;
- d) To note that the proposed draft Forward Work Programme and any feedback from the Committee will be reported to the next meeting of Corporate Overview and Scrutiny Committee (COSC), with the comments from each respective Subject Overview and Scrutiny Committee (SOSC), following consideration in their July Committee meetings.

2. Connection to corporate well-being objectives / other corporate priorities

2.1 This report assists in the achievement of the following corporate well-being objectives under the **Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015**:

- **Supporting a successful sustainable economy** – taking steps to make the county borough a great place to do business, for people to live, work, study and visit, and to ensure that our schools are focussed on raising the skills, qualifications and ambitions for all people in the county borough.
- **Helping people and communities to be more healthy and resilient** - taking steps to reduce or prevent people from becoming vulnerable or dependent on the Council and its services. Supporting individuals and communities to build resilience, and enable them to develop solutions to have active, healthy and independent lives.
- **Smarter use of resources** – ensure that all resources (financial, physical, ecological, human and technological) are used as effectively and efficiently as possible and support the creation of resources throughout the community that can help to deliver the Council's well-being objectives.

3. Background

- 3.1 The Council's Constitution requires the Corporate Overview and Scrutiny Committee to develop and implement a Forward Work Programme for the Committee.
- 3.2 The Council's Constitution also provides for each Subject Overview and Scrutiny Committee to propose items for the Forward Work Programme having regard for the Council's Corporate Priorities and Risk Management framework, for the Corporate Overview and Scrutiny Committee to have oversight and refer any cross cutting topics to a Committee or Research and Evaluation Panel.

Best Practice / Guidance

- 3.3 The Centre for Governance and Scrutiny's Good Scrutiny Guide recognises the importance of the forward work programme. In order to 'lead and own the process', it states that Councillors should have ownership of their Committee's work programme, and be involved in developing, monitoring and evaluating it. The Good Scrutiny Guide also states that, in order to make an impact, the scrutiny workload should be coordinated and integrated into corporate processes, to ensure that it contributes to the delivery of corporate objectives, and that work can be undertaken in a timely and well-planned manner.
- 3.4 Forward Work Programmes need to be manageable to maximise the effective use of the limited time and resources of Scrutiny Committees. It is not possible to include every topic proposed. Successful Scrutiny is about looking at the right topic in the right way and Members need to be selective, while also being able to demonstrate clear arguments for including or excluding topics.
- 3.5 The Centre for Governance and Scrutiny (CfGS) guide to work effective work programming 'A Cunning Plan?' makes the following reference to the importance of good work programming:

'Effective work programming is the bedrock of an effective scrutiny function. Done well it can help lay the foundations for targeted, incisive and timely work on issues of local importance, where scrutiny can add value. Done badly, scrutiny can end up wasting time and resources on issues where the impact of any work done is likely to be minimal.'

4. Current situation/proposal

Draft Outline Forward Work Programmes

- 4.1 Following the approval of the schedule of Scrutiny Committee meeting dates at the Annual Meeting of Council on 18 May 2022, the standing statutory reports to COSC upon: the Corporate Plan, the Medium Term Financial Strategy (MTFS) and Budget, Performance and Budget Monitoring, etc. have been mapped to the appropriate timed meeting dates into a draft Forward Work Programme (FWP).
- 4.2 The draft outline Forward work programme for each Scrutiny Committee has been prepared using a number of difference sources, including:

- Corporate Risk Assessment;
- Directorate Business Plans;
- Previous Scrutiny Committee Forward Work Programme report topics / Minutes;
- Committee / Member proposed topics;
- Policy Framework;
- Cabinet Work Programme;
- Discussions with Corporate Directors;
- Performance Team regarding the timing of performance information.

- 4.3 There are items where there is a statutory duty for Policy Framework documents to be considered by Scrutiny, e.g. the MTFS including draft budget proposals scheduled for consideration in December 2022, following which the COSC will coordinate the conclusions and recommendations from each of the Subject Overview and Scrutiny Committees in a report on the overall strategic overview of Cabinet's draft Budget proposals to the meeting of Cabinet in February 2023.
- 4.4 An effective FWP will identify the issues that the Committee wishes to focus on during the year and provide a clear plan. However, at each meeting the Committee will have an opportunity to review this as the Forward Work Programme Update will be a standing item on the Agenda, detailing which items are scheduled for future meetings and be requested to clarify any information to be included in reports and the list of invitees. The FWP will remain flexible and will be revisited at each COSC meeting with feedback from each SOSC and any updated information gathered from FWP meetings with Scrutiny Chairs and Corporate Directors.
- 4.5 The Subject Overview and Scrutiny Committee Draft Forward Work Programmes will be reported to the next meeting of COSC, with the feedback from each respective Subject Overview and Scrutiny Committee for coordination and oversight of the overall FWP. The SOSC FWP's will be included in the standing FWP Update report from then on with any feedback on FWPs from each SOSC meeting held included.

Identification of Further Items

- 4.6 The Committee are reminded of the Criteria Form which Members can use to propose further items for the FWP which the Committee can then consider for prioritisation at a future meeting. The Criteria Form emphasises the need to consider issues such as impact, risk, performance, budget and community perception when identifying topics for investigation and to maximise the impact scrutiny can have on a topic and the outcomes for people. Criteria which can help the Committee come to a decision on whether to include a referred topic, are set out below:

Recommended Criteria for Selecting Scrutiny Topics:

PUBLIC INTEREST:	The concerns of local people should influence the issues chosen for scrutiny;
ABILITY TO CHANGE:	Priority should be given to issues that the Committee can realistically influence, and which will result in a Cabinet decision being taken;

PERFORMANCE:	Priority should be given to the areas in which the Council, and other agencies, are not performing well;
EXTENT:	Priority should be given to issues that are relevant to all or large parts of the County Borough;
REPLICATION:	Work programmes must take account of what else is happening in the areas being considered to avoid duplication or wasted effort.

Reasons to Reject Scrutiny Topics:

- The issue is already being addressed / being examined elsewhere and change is imminent.
- The topic would be better addressed elsewhere (and can be referred there).
- Scrutiny involvement would have limited / no impact upon outcomes.
- The topic may be sub-judice or prejudicial to the Council's interest.
- The topic is too broad to make a review realistic.
- New legislation or guidance relating to the topic is expected within the next year.
- The topic area is currently subject to inspection or has recently undergone substantial change.

Corporate Parenting

- 4.7 Corporate Parenting is the term used to describe the responsibility of a Local Authority towards looked after children and young people. This is a legal responsibility given to local authorities by the Children Act 1989 and the Children Act 2004. The role of the Corporate Parent is to seek for children in public care the outcomes every good parent would want for their own children. The Council as a whole is the 'corporate parent', therefore all Members have a level of responsibility for the children and young people looked after by Bridgend.
- 4.8 In this role, it is suggested that Members consider how each item they consider affects children in care and care leavers, and in what way can the Committee assist in these areas.
- 4.9 Scrutiny Champions can greatly support the Committee in this by advising them of the ongoing work of the Corporate Parenting Cabinet Committee and particularly any decisions or changes which they should be aware of as Corporate Parents.
- 4.10 The draft outline Forward Work Programme for this Committee is attached as **Appendix A** for consideration.

5. Effect upon policy framework and procedure rules

- 5.1 The work of the Overview & Scrutiny Committees relates to the review and development of plans, policy or strategy that form part of the Council's Policy Framework and consideration of plans, policy or strategy relating to the power to promote or improve economic, social or environmental wellbeing in the County Borough of Bridgend.

6. Equality Act 2010 implications

- 6.1 The protected characteristics identified within the Equality Act, Socio-economic Duty and the impact on the use of the Welsh language have been considered in the preparation of this report. As a public body in Wales, the Council must consider the impact of strategic decisions, such as the development or the review of policies, strategies, services and functions. It is considered that there will be no significant or unacceptable equality impacts as a result of this report.

7. Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 implications

- 7.1 The Act provides the basis for driving a different kind of public service in Wales, with 5 ways of working to guide how public services should work to deliver for people. The following is a summary to show how the 5 ways of working to achieve the well-being goals have been used to formulate the recommendations within this report:

- Long-term - The approval of this report will assist in the planning of Scrutiny business in both the short-term and in the long-term on its policies, budget and service delivery.
- Prevention - The early preparation of the Forward Work Programme allows for the advance planning of Scrutiny business where Members are provided an opportunity to influence and improve decisions before they are made by Cabinet.
- Integration - The report supports all the wellbeing objectives.
- Collaboration - Consultation on the content of the Forward Work Programme has taken place with the Corporate Management Board, Heads of Service, Elected Members and members of the public.
- Involvement - Advanced publication of the Forward Work Programme ensures that the public and stakeholders can view topics that will be discussed in Committee meetings and are provided with the opportunity to engage.

8. Financial implications

- 8.1 There are no financial implications directly associated with this report.

9. Recommendations

- 9.1 The Committee is recommended to:

- a) Consider the proposed draft outline Forward Work Programme in **Appendix A** and make any amendments and / or comments;

- b) Identify any specific information the Committee wishes to be included in the items for the next two meetings, including invitees they wish to attend;
- c) Identify whether there are presently any further items for consideration on the Forward Work Programme having regard to the selection criteria in paragraph 4.6 of this report.
- d) Note that the proposed draft Forward Work Programme and any feedback from the Committee will be reported to the next meeting of Corporate Overview and Scrutiny Committee (COSC), with the comments from each respective Subject Overview and Scrutiny Committee (SOSC), following consideration in their July Committee meetings.

Kelly Watson

Chief Officer – Legal & Regulatory Services, HR & Corporate Policy

5 July 2022

Contact Officers: Meryl Lawrence
Senior Democratic Services Officer - Scrutiny

Lucy Beard
Scrutiny Officer

Jessica McLellan
Scrutiny Officer

Telephone: (01656) 643515 / 643613 / 643263

Email: scrutiny@bridgend.gov.uk

Postal address: Democratic Services - Scrutiny
Bridgend County Borough Council
Civic Offices
Angel Street
Bridgend
CF31 4WB

Background documents: None.

**Draft Outline Forward Work Programme
Subject Overview and Scrutiny Committee 2:**

APPENDIX A

<u>Date of Meeting:</u>	<u>Report Topics:</u>
Mon 11 July 9.30am	- Corporate Parenting Champion Nomination report; - Nomination to the Public Service Board Scrutiny Panel report; - Draft Outline Forward Work Programme.
Thurs 15 September	- Care Inspectorate Wales Children's Services Inspection Report - Summary of Adult Services Inspection Reports
Thurs 3 November	- Early Intervention to Reduce Care Experienced Children and Key Pressures including Information, Advice and Assistance (IAA), Early Help and Edge of Care. - Annual Report - Safeguarding of Children and Adults.
Thurs 8 December	- Draft Medium Term Financial Strategy 2022-23 to 2025-26 and Budget Proposals * - Learning Disabilities Action Plan **
Thurs 16 February	- Integrated Working with Cwm Taf University Health Board. - Support for Young Carers and Adult Carers
Mon 27 March	- Prevention and Wellbeing, Leisure (Halo) and Cultural Trusts (Awen) and Further Integration with BAVO. - Adult Mental Health

* If the Budget Settlement is received late as in previous years, the scrutiny of the Draft MTFs and Budget Proposals will need to be moved to a meeting date to be convened after Cabinet in January 2023.

** In the event of the above, the Learning Disabilities Action Plan will be re-scheduled to 16th February 2023.

This page is intentionally left blank